

AUGSBURG İNANÇ BİLDİRGESİ

KİTAP: Luteryen İman İkrarları Işığında Temel Hristiyan İnancı
KİTABIN ORJİNAL ADI: Der Kleine Katechismus (1529),
Confessio Augustana/ Augsburg Bekenntnis/ Augsburg
Confession (1530)
AUGSBURG İMAN İKRARI'NIN ÇEVİRİSİ: Nur Nirven
ÖNSÖZLERİN ÇEVİRİSİ: Murat İnhanlı
EDİTÖRLER: Risto Soramies, Kari Vitikainen

İstanbul Luteryen Kilisesi'nin

'Yol, Gerçek, Yaşam' dizisi: 2

Bütün hakları saklıdır. İstanbul Luteryen Kilisesi © 2010
www.luteryenkilisesi.org
info@luteryenkilisesi.org

AUGSBURG İNANÇ BİLDİRGESİ

ÖNSÖZ

Alman keşiş Martin Luther, Kutsal Kitap okuduğu sırada, Allah'ın günahkâr insanı, sadece İsa Mesih'in kefaretiinden dolayı, lütufta bulunarak kurtardığını kavradı. Roma Katolik Kilisesi'ndeki reform bu anlayışla başladı. Martin Luther, kilisede hâkim olan, halkın geneline, günahların bağışının parayla satın alınabilmesini mümkünmüş gibi gösteren yanlış anlayışı, yani endüljans öğretisini ve kurtuluş için amelde bulunmayı şart koşma gibi çarpıklıkları çok sert bir şekilde eleştirdi.

1521 yılında Martin Luther, öğretilerini iptal etmesi için Worms şehrinde toplanacak Millet Meclisi'ne çağırıldı. Luther, Allah'ın Sözü'nden ödün vermeden, İmparator V. Karl (1500-1558) ve diğer hükümdarların önünde şu ünlü sözlerini söyledi: “Geri çekilemem ve çekilmeyece-

ğim de. İşte, burada duruyorum, zaten başka bir şey de yapamam. Allah yardımcım olsun.” Bundan sonra, Martin Luther’in, yasalara aykırı ve yanlış öğreti veren biri olarak, kiliseyle ilişkisi kesildi.¹⁵

V. Karl’ın imparatorluğu, bir hayli özerkliğe sahip bölgelerden ve şehir-devletlerden oluşuyordu. Kuzey Almanya ve Güney Almanya’daki birçok şehir, Luther’in öğretilerini benimsedi ve bu bölgelerin yöneticileri de Luther’i desteklediler. İmparatoru protesto edenlere ise, protestan adı verildi.

İmparator V. Karl, hükümdarlığındaki görüş ayrılıklarını gidermek için, Güney Almanya’nın Augsburg şehrinde Millet Meclisi’nin toplanması çağrısında bulundu. Luther, arkadaşları Philip Melanchthon, Justus Jonas ve John Bugenahgen ile birlikte derhal bu fırsat için çalışmaya başladılar. Yazılı metin, 1530 yılında Torgaun kalesinde hazırlandı.

Augsburg Bildirgesi’nin amacı, Luteryen Hristiyanların inançlarının, öğrettiklerinin ve öğretilerinin Kutsal Kitap’a ve Elçisel Kilise imanına uygun olduğunu, barışçıl ve uzlaşısar bir biçimde belirlemektir. Bildirge, Saks bölgesi Dükü’nün imzalaması içindi, fakat bildirgeyi okuduk-

¹⁵ Martin Luther Katolik Kilisesi tarafından aforoz edildi.

larında, diğ er bazı Alman yöneticileriyle valiler de bildirgeyi imzalamak istediler.

Yasaklı olarak arandığı için, Luther Augsburg'a gelemezdi, dolayısıyla Philip Melanchthon Luteryenlerin temsilcisi olarak atandı. 25.6.1530 tarihinde, bu inanç bildirgesi Augsburg Millet Meclisi'nde, imparatora ve orada bulunan Roma Kilisesi'nin temsilcilerine okundu.

İmparatorun cevabı, 3.9.1530 tarihinde geldi. "Papalık Tarafından Tekzip" adı verilen cevap okundu ama yazılı olarak Luteryenlere verilmedi. Duyuru esnasında aldıkları notlardan, Luteryenler yazılı bir karşılık düzenlediler, fakat imparator bunu da kabul etmedi. İmparator, Luteryenlerin geri çekilerek, Roma Kilisesi'ne ve imparatorun istemine boyun eğmelerini istedi. Aşırı baskılara rağmen, Luteryenler sıkıca ve kararlı bir şekilde bildirgeye bağlı kaldılar. Tartışmalar sırasında, 300 km. uzaktaki Coburg kalesinde kalan Luther ile kuryeler vasıtasıyla bağlantı kuruldu. Zaten, Luther'in bundan daha yakına gelmesi yasak ve tehlikeliydi.

Görüşmeler çözüme varılmadan sona erdi ve sonraki yıl, Philip Melanchthon, Augsburg Bildirgesi'nde değerlendirilen konuları daha geniş ve teolojik şekilde ele alarak, Augsburg Bildirgesinin Savunması'nı yazdı.

AUGSBURG İNANÇ BİLDİRGESİ

İÇİNDEKİLER

Başlıca İman Akideleri

1. Allah
2. İlk Günah
3. Allah'ın Oğlu
4. Aklanmış Sayılma
5. Kelâm Görevi
6. Yeni İtaat
7. Kilise
8. Kilise Nedir?
9. Vaftiz
10. Rab'bin Sofrası
11. Günah Çıkarma
12. Tövbe
13. Sakramentlerin Kullanılması
14. Kilise Düzeni

15. Kilisenin Geleneği ve Uygulamalar
16. Kilise ve Toplum
17. Mesih'in Tekrar Gelişi ve Yargı Günü
18. Özgür İrade
19. Günahın Öz Kaynağı
20. İman ve İyi Eylemler
21. Azizlere Tapınma

Gözden Geçirilmiş Akideler, Düzeltilen Yanlışlar

22. Rab'bin Sofrası'nın İki Unsuru
23. Rahiplerin Evlenmesi
24. Ayin
25. Günah Çıkarma
26. Yiyeceklerde Fark Gözetilmesi
27. Manastır Yeminleri
28. Kilisenin Yetkisi
- Sonuç

AUGSBURG İNANÇ BİLDİRGESİ

Bazı prensler ve şehirler¹⁶ tarafından 1530
yılında Augsburg Meclisi'nde Emperyal
Majesteleri V. Karl'a verilen
İnanç Bildirgesi

*“Kralların önünde senin öğütlerinden söz
edecek, utanç duymayacağım.”*
Mezmun 119:46

Başlıca İman Akideleri

1. Akide: Allah¹⁷

¹⁶ Şehirler: O dönemin Almanya'sı ve Avrupa'nın başka önemli bölgeleri küçük prensliklere ve tam ya da kısmen bağımsız şehirlere bölünmüştü.

¹⁷ Augsburg Bildirge'sinin ilk paragrafının vurguladığı şu-

(1-4) Bizler, İlahî Öz'ün Tekliğiyle ve Üç Şahıs ile ilgili olarak, İznik Konseyi'nde¹⁸ alınan kararın doğru olduğunu fikir birliği içinde öğretmekteyiz; yani Allah olan ve Allah adı verilen tek bir İlahî Öz'ün var olduğuna inanıyoruz. O, ezelî ve ebedîdir, sınırsızdır, şekli yoktur, gücü, hikmeti ve iyiliği sonsuzdur, görülen ve görülmeyen her şeyin Yaratan'ı ve Koruyucusudur; ancak aynı öze ve aynı güce sahip, birlikte var olan üç Şahıs vardır: Baba, Oğul ve Kutsal Ruh. Bizler, “şahıs” kelimesini, onun, bir diğerinde de mevcut olan ortak unsurunu ya da niteliğini değil, kendi başına var olduğunu belirtmek için, Kilise Babaları'nın kullandıkları şekilde kullanıyoruz.

(5-6) Bizler, biri “iyi”, diğeri “kötü” olmak

dur: Luteryen inancı, Kutsal Kitap'ın elçisel yorumunu ve Allah'ın Üçlü Birliği'nden şüphelenmeye yol açan yanlışları önlemek için, Evrensel Kilise Konseyleri'nin verdiği kararları temel alır. Luteryenler, hiçbir yeni öğreti peşinde olmamışlar, aksine, asıl ve esas elçisel öğretiyi sürdürmek istemişlerdir.

¹⁸ Burada İznik-İstanbul (Nikea-Konstantinopolis), iman ikrarından bahsediliyor. İznik Konseyi'nde (325) Arius (256–336) adlı İskenderiyeli bir rahibin sapkın öğretileri reddedildi. Arius'a göre, İsa Mesih ne tam anlamıyla Allah, ne de tam anlamıyla insandı, ancak Allah'ın, kendi özünden yarattığı ilk ve en yüce varlıktı. İznik-İstanbul İman İkrarı, İstanbul Konseyi'nde 381'de tasdik edildi.

üzere iki ilke olduğunu öne süren Mani'nin¹⁹ müritlerini ve Valentinius'un²⁰, Arius'un²¹, Eunominus'un²² müritlerini ve bu akideye ters düşen, Mesih'in Tanrı olduğunu kabul etmeyen bütün benzer sapkınlıkları reddetmekteyiz. Tek bir Şahıs olduğunu öne süren ve Kelâm'la Kutsal Ruh'un farklı şahıslar değil, "Kelâm"ın söylenen söz, "Ruh"un ise varlıklarda yaratılan hareket anlamına geldiğini, hiçbir dayanak olmadan imansızca savunan eski ve yeni Samosatalıların²³ da reddetmekteyiz.

II. Akide: İlk Günah²⁴

¹⁹ Pers Mani'ye (ölm. 276) göre, kötülük ve iyilik, evrenin başlangıcından var olan iki temel prensiptir ve kötülükle iyiliğin arasında bir kozmik savaş sürdürülmektedir.

²⁰ Valentinius (yakl.100 - yakl.161): Roma'da yaşamış bir gnostik öğretmen. Valentinius'a göre, dünyayı Allah değil, Allah'tan meydana gelen bir varlık yaratmıştır. Ayrıca beden ve madde kötüdür ve Ruh'un bedenin hapsinden kurtulması gerekir.

²¹ Arius: Bk. dn. 17.

²² Eunominus (ölm. 395?): Arius'un öğretilerini devam ettiren, kilisenin öğretilerine rağmen sadece Yaratan'ın adına ve İsa'nın ölümüne vaftiz eden bir ilahiyat öğretmeni.

²³ Samosatalılar: 260-268'da Antakya episkoposu olan Samosatalı Pavlus, Üçlü Birlik öğretilerini reddetmiştir. Yeni Samosatalılar ise Reform döneminde Üçlü Birliği reddeden bir gruptur.

²⁴ Günah, hata yapmaktan ya da yanlış düşünmekten çok daha fazla anlam taşır. Günahkâr olarak doğarız ve kendi gücümüzle günahlılığımızdan temizlenme yeteneğimiz hiç

(1-2) Bizler, Âdem'in düşüşünden²⁵ bu yana doğal yoldan dünyaya gelen bütün insanların günahkâr olduğunu, yani Allah'tan korkmadan, O'na güvenmeden ve bencil arzularla doğduğunu, yani bu hastalığın ya da bu ilk lekenin haki-katen günah olduğunu, şimdi bile, vaftiz ve Kutsal Ruh aracılığıyla yeniden doğmamış olanların mahkûmiyetine yol açarak onlara sonsuz ölümü getirdiğini öğretmekteyiz.

(3) Bizler, ilk düşüşün gerçekten günah olduğunu kabul etmeyen ve Mesih'in liyakatinin ve bulunduğu lütufların yüceliğini karanlığa gömmek için, insanın Allah'ın huzurunda kendi gücü ve aklıyla aklanmaya ulaşabildiğini savunan Pelagius'un müritlerini ve diğerlerini de²⁶ reddediyoruz.

yoktur. Augsburg Bildirgesi'nin ikinci paragrafı, Roma Kilisesi'nde hüküm süren, insanın, kendi iyiliği ya da iyilikleriyle kurtuluşuna bir şekilde katkıda bulunabileceği sanısına yol açan öğretiyi reddeder.

²⁵ Âdem'in düşüşü: Âdem'in cennet bahçesinde işlediği ilk günah (Yaratılış 3).

²⁶ Pelagius (354-418'den sonra): İlk günahı ve insanın günahlı doğasını reddeden bir ilahiyatçı. Augustinus'un aleyhtarı, "Özgür İrade" öğretisinin (Pelagianizm) babası. Pelagius'un öğretileri Kartaca Konseyi'nde (418) reddedildi. Buradaki "diğerleri" ise insan aklının imkânlarına güvenen Skolastik ilahiyatçılar ve Zwingli'nin (1484-1531) müritleri demektir.

III. Akide: Allah'ın Oğlu

(1-3) Bizler, Kelâm'ın, yani Allah'ın Oğlu'nun mübarek Bakire Meryem'in rahminde insan doğasını aldığını, öyle ki, O'nun, ilahî ve insanî olmak üzere iki tabiatı olduğunu, Baba'yı bizimle barıştırabilsin ve sadece ilk günah için değil, insanların fiilen işledikleri günahlar için de kurban olabilsin diye, Bakire Meryem'den doğan, hakikaten acı çeken, çarmıha gerilen, ölen ve gömülen tek bir Şahıs'ta, tek Mesih'te, hakiki Allah'ta ve hakiki insanda bu iki tabiatın ayrılmaz bir şekilde birleştiğini öğretmekteyiz.

(4-5) Ayrıca O, cehenneme indi ve üçüncü gün hakikaten dirildi; Baba'nın sağında oturabilsin ve sonsuza kadar hüküm sürsün, yaratılanların hepsine egemen olsun ve kendisine inananları, yüreklerine Kutsal Ruhu göndererek kutsasın, yönetsin, teselli etsin, yaşam versin, Şeytan'a ve günahın gücüne karşı onları savunabilsin diye Allah'ın huzuruna yükseldi.

(6) Elçilerin İman İkrarı'na göre, aynı Mesih, yaşayanları ve ölüleri yargılamak için gözle görülebilecek tarzda yeniden gelecektir.

IV. Akide: Aklanmış Sayılma

(1-3) Ayrıca bizler, insanların, Allah'ın indinde kendi güçleri, liyakatleri ya da eylemleriyle aklanmış sayılamayacaklarını ama kendilerine lütufta bulunulduğuna ve ölümüyle günahlarımızın kefaretiini ödeyen Mesih'in uğruna günahlarının bağışlandığına inandıklarında, iman aracılığıyla Mesih'in adına karşılıksız aklanmış sayıldıklarını öğretmekteyiz. Allah'ın indinde böyle bir iman doğruluk sayılmaktadır (Romalılar 3 ve 4).

V. Akide: Kelâm Görevi²⁷

(1-3) Allah, bu imanı bize bağışlamak için, Kurtuluş Müjdesi'nin öğretilmesi ve sakramentlerin verilmesi görevini tesis etmiştir. Allah, Kelâm ve sakramentler aracılığıyla Kutsal Ruh'u ihsan eder. Allah'ın seçtiği zamanda ve yerde Kutsal Ruh Kurtuluş Müjdesi'ni duyanlarda iman yaratır. Yani Allah, Mesih'in hatırı-

²⁷ Reformlar sırasında, aynı bu son zamanlarda olduğu gibi, Kutsal Ruh'un tecrübe edilebileceğini ve Allah'ın Kelâm'ı ilan edilmeden, şahsî dindar eylem ve çabalarla ya da alıştırmalarla imanlı olunacağını öğreten yanlış öğretmenler vardı. Augsburg Bildirgesi'nin beşinci paragrafı, böyle bir öğretiyi yargılayarak, Kutsal Ruh'un sadece, insanın dışında olan lütuf araçları, Kelâm ve sakramentler vasıtasıyla çalıştığını ve etkilediğini vurgular. Allah kili-seye, Kelâm'ı vaaz etmek ve sakramentleri vermek için, özel bir Kelâm görevlisi atamıştır. Bu görevi cemaatlerde pederler yerine getirirler.

na kendilerine lütufta bulunulduğuna inananları, kendi liyakatleri sayesinde değil, Mesih'in sayesinde aklar ve aklanmış sayar, lütfuyla huzuruna kabul eder.

(4) Bizler, Kutsal Ruh'un, insanlara, Kelâm'ın dışarıdan duyurulmadan, insanların kendi hazırlıkları ve eylemleriyle geldiğini düşünen Anabaptistleri ve diğerlerini²⁸ reddetmekteyiz.

VI. Akide: Yeni İtaat²⁹

(1-3) Bizler, bu imanın iyi meyveler vermesi gerektiğini, Allah'ın iradesi olduğu için, O'nun emrettiği iyi eylemlerde bulunmanın zorunlu olduğunu, ancak bu eylemlerle Allah'ın indinde aklanmış sayılmayı hak ettiğimize güvenmememizi de öğretmekteyiz. Çünkü günahların bağışlanması ve aklanmış sayılma, imanla elde

²⁸ Anabaptistler: Reformcuların, çocuk vaftizini reddeden ve çocukken vaftiz olanları tekrar vaftiz eden mezhebe verdikleri isim. "Diğerleri" ise Kelâm ve sakramentler olmaksızın Kutsal Ruh'un alınabildiğini iddia edenler demektir.

²⁹ Luteryenler, iyilik yapmayı önemli saymadıkları gibi bir sebeple suçlandılar. Bu yanlış anlamayı, Augsburg Bildirgesi'nin altıncı maddesi düzeltmektedir. Allah bize iyilik yapmamızı buyurur. İyilik yapmak elbette önemlidir, fakat iyilik yaparak kurtuluşumuzu kazanamayız. İyi eylemler kurtaran imanın doğurduğu sonuçlardır. Bu maddede, kilise babalarına işaret edilerek, bunun başlangıçtan beri elçisel öğretisi olduğu güvencesi verilmektedir.

edilir. Mesih'in sesi buna tanıklık etmektedir: Bütün bunları yaptığınızda şöyle deyin: Biz değersiz kullarız (Luka 17:10). Aynısını Kilise Babaları da öğretmektedirler. Örneğin; Ambrosius³⁰ şöyle demektedir: "Allah'ın takdiri, Mesih'e inanan kişinin, eylemlerine bakılmaksızın sadece imanıyla, günahlarının karşılıksız olarak bağışlanıp kurtulmasıdır."

VII. Akide: Kilise³¹

(1) Bizler, tek bir kutsal Kilise'nin sonsuza kadar süreceğini de öğretmekteyiz. Kilise, kutsalın cemaatidir,³² burada Müjde doğru öğretilir ve sakramentler doğru verilir.

³⁰ Ambrosius (ölm. 397): Milano episkoposuydu. Alıntı, Ambrosius'un yazdıklarından değil, fakat aynı dönemde yazılan başka bir yazıdandır. Ortaçağ'da bu yazıyı Ambrosius'un yazdığı düşünülüyordu.

³¹ 1500'lü yıllarda, kilise faaliyetlerine, kilisenin asli görevleri hakkında, halktaki anlayışı karartan, birçok tören ve etkinlik dâhil edilmişti. Augsburg Bildirgesi'nin yedinci maddesi, kilisenin görevini, Allah'ın Kelâmı'nın duyurulması olduğu şeklinde özetler. Allah'ın Kelâmı'nın kendisi kiliseyi inşa eder. Hristiyanlar'ın birliği ise Allah'ın Kelâmı'nın doğru duyurulmasıyla ve sakramentlerin doğru uygulanmasıyla bağlantılıdır.

³² Latince "*ecclesia*" kelimesi kullanılmaktadır. "*Ecclesia*" dışarı çağırılan insanların topluluğu demektir. Kavramın anlamı Eski Atlaşma'daki "Allah'ın halkı" (*qaahaal Jah-ve*) ifadesinden gelmektedir.

(2-4) Kilisenin gerçek birliği için, Müjde'nin öğretisinde ve sakramentlerin verilmesinde görüş birliği içinde olmak yeterlidir. İnsanların geleneklerinin, yani insanlar tarafından tesis edilen ayinlerin ya da törenlerin her yerde aynı olması gerekmemektedir. Pavlus'un dediği gibi, "İman bir, vaftiz bir, her şeyin Allah'ı ve Baba'sı birdir" (Efesliler 4:5-6).

VIII. Akide: Kilise Nedir?³³

(1-2) Aslında Kilise, kutsalların ve hakiki imanlıların oluşturdukları bir cemaat olsa da, bu yaşamda çok sayıda ikiyezli ve kötü insan da bu

³³ Gerçek kilise, İsa'ya iman edenlerden oluşur, fakat bu kilise bizlerden saklıdır, çünkü birbirimizin imanını göremeyiz. Daha kapsamlı olarak düşünöldüğünde, kilise, vaaz edilen Kelâm'ı duyan ve Şükran Ayini'ne (Rab'bin Sofrası'na) iştirak eden cemaatten oluşur. Ayrıca, bu gruba henüz imanda olmayanlar da dahildir. Saklı kilise, bize ancak kilisenin hüviyet sembolleri olan, Müjde'nin duyurulması ve vaaz edilmesinde ve de doğru şekilde uygulanan sakramentlerde görünür hale gelir. Augsburg Bildirgesi'nin sekizinci maddesi, cemaatin, Şükran Ayini'nde, dağıtımı gerçekleştiren ya da Vaftiz töreni sırasında, vaftiz eden rahibin tanrıtanımaz biri olması gibi durumlarda, sakramentin geçerliliği konusundaki endişeler için, alınması gereken bir duruşu sergiler. Bu madde, Allah'ın Kelâmı'nın bu durumda da muktedir olduğunun güvencesini verir, bu nedenle sakramenti alan kişi, yüreğini bu konuda rahat tutmalıdır. Bu madde yine de bu rahibe, günah içinde yaşaması ya da görevlerini kötü şekilde yerine getirmesi hakkını vermez.

cemaatin içine karışmış olduğu için, Mesih'in "Din bilginleri ve Ferisiler Musa'nın kürsüsünde otururlar" (Matta 23:2) sözü uyarınca, kötü insanların verdikleri sakramentleri almak caizdir. Hem sakramentleri, hem Kelâm'ı Mesih tesis edip emrettiği için, bunlar kötü insanlar tarafından bile verilse geçerlidir.

(3) Bizler, Kilise'de kötü insanların rahipliğinden faydalanmanın caiz olduğunu kabul etmeyen ve kötü insanların rahipliğinin faydasız ve geçersiz olduğunu öğreten Donatius'un müritlerini ve benzerlerini³⁴ reddetmekteyiz.

IX. Akide: Vaftiz³⁵

³⁴ Donatius (ölm. 365?): Kartaca episkoposu. Zulüm dönemlerinde Allah'ın Kelâmı'na sadık kalmayan ama sonra tövbe eden rahiplerin verdiği sakramentlerin geçerli olmadığını iddia etmiştir. "Benzerler" ise Reform döneminde sadece "kutsal ve pak" insanlardan oluşan cemaatleri kabul eden gruplardır.

³⁵ Reformlar sırasında, aynı bu son zamanlarda olduğu gibi, vaftizin, insanın Allah için kendisinin yaptığı bir eylem olduğunu öğreten gruplar vardı. Böyle bir düşünce, insanı kalıtsal günahı reddetmeye ve Hristiyanlar'ı çocuklarını vaftizden yoksun bırakmaya yöneltir.

Kutsal Kitap, vaftizin, günahkâr insanın bireysel olarak Mesih'in ölümüne ve dirilişine birleştirildiği bir Tanrı armağanı olduğunu öğretir (Rom. 6:4-5). Kutsal Kitap'a göre herkes günahkârdır (Rom. 3:23) ve herkesin kurtuluş ihtiyacı vardır. Augsburg Bildirgesi'nin dokuzuncu maddesi, hem çocukların hem de yetişkinlerin, kurtuluş-

(1-2) Vaftiz konusunda bizler, vaftizin kurtuluş için gerekli olduğunu, vaftiz aracılığıyla Allah'ın lütfunu ihsan ettiğini ve çocukların vaftiz edilmesi gerektiğini, vaftiz aracılığıyla Allah'ın himayesine sunulan çocukların Allah'ın lütfuna kavuştuğunu da öğretmekteyiz.

(3) Bizler, çocukların vaftiz edilmesini kabul etmeyen, çocukların vaftiz olmadan kurtulduğunu söyleyen Anabaptistleri³⁶ reddetmekteyiz.

X. Akide: Rab'bin Sofrası³⁷

taki paydaşlığa geçebilmeleri için vaftiz edilmeleri gerektiğini vurgular.

³⁶ Bk. dn. 27.

³⁷ Augsburg Bildirgesi'nin yazıldığı zamanlarda, Şükran Ayini'nin (Rab'bin Sofrası), doğası konusundaki fikir ayrılığı Hristiyan âlemini ayırmak üzereydi. Roma Kilisesi, Şükran Ayini sırasında dağıtılan ekmek ve şarabın, belirli bir anda Mesih'in gerçek kanına ve bedenine dönüştüğünü öğretiyordu. Zürih'te etkin olmuş olan Reformcu Ulrich Zwingli (1484-1531), Şükran Ayini'ndeki bu ayinin mecazî boyutunu vurguladı. Luther'e göre, Şükran maddelerinin varlıkları hakkındaki spekülasyonda, "Mesih'in orada nasıl bulunduğu" sorusu yanlış bir soruydu. Luther, bu gibi düşünceleri insan aklının boş çıkarımları olarak görüyordu. Bu konudaki cevap, Matta İncili'nde İsa Mesih'in sözlerindedir (26:27-28): "Alın, yiyin... Bu benim bedenimdir" ve "Hepiniz bundan için... Çünkü bu benim kanımdır, günahların bağışlanması için birçokları uğruna akıtılan antlaşma kanıdır." Luther, Allah'ın Kelâmı'na başvurarak, Şükran Ayini'nde Mesih'in gerçekten bulunduğunun ve ayinde hazır bulunan Hristiyanlar'ın, günahların

(1-2) Rab'bin Sofrası konusunda bizler, Mesih'in bedeninin ve kanının hakikaten orada hazır bulunduğunu ve Rab'bin Sofrası'ndan yiyenlere dağıtıldığını öğretmekteyiz, bunun aksi ni öğretenleri ise reddetmekteyiz.

XI. Akide: Günah Çıkarma³⁸

(1-2) Günah çıkarma konusunda bizler, kişisel günah çıkarma imkânından vazgeçmemek gerektiğini öğretmekteyiz, ancak günahları itiraf ederken bütün günahların tek tek sayılması gerekmez. Çünkü Mezmur'a göre, kim yanlışlarını görebilir? (Mezmur 19:12).

XII. Akide: Tövbe³⁹

bağışlanmasına paydaş olmalarının vazgeçilemez olduğunu belirtti.

³⁸ Luteryen ayinde, cemaat bir ağızdan günahlarını itiraf eder ve rahip bütün cemaate, günahlarının bağışlandığını tasdik eder. Buna ek olarak, kilisede bin yıllık bir geneleğe dayanan, Hristiyan'ın günahlarını özel olarak rahibe itiraf ettiği, "günah çıkarma" da denilen özel itiraf vardır. Augsburg'un on birinci maddesi, özel itirafın iyi bir şey olduğunu vurgular. Madde yine de, Roma Kilisesi'nin bütün günahların tek tek itiraf edilmesi şartını, bunun Kutsal Kitap'a göre imkânsız olmasından dolayı kabul etmez.

³⁹ Tövbe konusu, Reform hareketini başlatan etkenlerin en önemlilerinden biriydi. Günahların sonucundaki cezalardan para ödeyerek kaçınmak (endüljans) Roma Kilisesi'nde yaygın bir uygulamaydı. Augsburg Bildirgesi'nin on

(1-6) Tövbe konusunda bizler, vaftizden sonra düşenlerin, Allah'a döndükleri zaman bağışlanacaklarını ve bu şekilde tövbe edenlere, günahlarının bağışlandığının tasdik edilmesinin gerektiğini öğretmekteyiz. Tövbe, tam anlamıyla şu iki bölümden oluşmaktadır: Biri, pişmanlık, yani günahın bilincinde olmanın vicdanî rahatsızlığıdır; diğeri ise Müjde'den ya da bağışlanmanın tasdikinden doğan, Mesih'in hatırına günahların bağışlandığına inanan, vicdana huzur veren ve vicdanı korkularından kurtaran imandır. Bundan sonra, tövbe etmenin ürünleri olarak iyi eylemler mutlaka ortaya çıkacaktır.

(7-8) Bizler, bir kez aklanmış sayılanların Kut-sal Ruh'u kaybedebildiğini inkâr eden Anabaptisleri⁴⁰ ve bazılarının bu yaşamda günah işleyemeyecek bir mükemmelliğe ulaşabildiğini iddia edenleri de reddetmekteyiz.

(9) Bizler, vaftizden sonra düşenleri, tövbe etse-ler bile Allah adına bağışlamayan Novatia-

ikinci maddesi, tövbenin bir "ödeme" ya da günahları bağışlatan bir eylem olmadığını vurgular. Gerçek tövbe, Allah'ın Yasa'sının (Allah'ın Emirleri) insanın günahlarını gösterdiğinde ve Müjde'nin (Mesih'in kefaretinin anlamı) insanı Mesih'e olan imanla, Allah'ın lütfuna sığınmaya yönelttiğinde ortaya çıkar. Hristiyan'ın hayatı, her defasında günahların Mesih'te yeniden bağışlandığına sığınmaktır.

⁴⁰ Bk. dn. 27.

nus'un⁴¹ müritlerini de reddetmekteyiz.

(10) Bizler, günahların iman aracılığıyla bağışlandığını öğretmeyen, kendimiz kefarete ödeyerek lütfâ layık olmamızı bize emredenleri de reddetmekteyiz.

XIII. Akide: Sakramentlerin Kullanılması⁴²

(1-2) Sakramentlerin kullanılması konusunda biz, sakramentlerin, insanların arasında sadece iman ikrarının işaretleri değil, bunları kullanan kişilerin imanını uyandırmak ve doğrulamak için tesis edilmiş, Allah'ın bizim için iradesinin

⁴¹ Novatianus (200-258?): Romalı bir rahip. Zulümlerde imanından vazgeçenlerin tekrar kiliseye alınmasını reddeden Novatianus sadece pak saydığı Hristiyanlar için bir tarikat kurdu.

⁴² Roma Kilisesi'nde Şükran Ayini'ne (Rab'bin Sofrası), rahibin bu kurbanı uygulamasının ayine katılanlara yarar sağladığı düşüncesini içeren, bu ayinin de bir tür kurban olduğu öğretisi dâhildi. Bu öğretisi sonraları "kurban-ayin" tarzında daha da genişletilerek, o anda hazır bulunmayanlar ve hatta ölmüş olan insanlar için bile para karşılığı uygulanılabilir hale getirildi. Luteryenler, Rab'bin Sofrası ayininin kurban doğasını kabul etmediler. Nitekim insanın ayinde Allah'a hiçbir şey vermediğini, tersine Allah'ın günahkâr insana Mesih'i verdiğini vurguladılar. Şükran Ayini'nde Hristiyan, Mesih'in Golgota'da haç üzerinde bir defada vermiş olduğu kurbanda paydaşlığa geçer. Başka kurbana gerek yoktur. Augsburg Bildirgesi'nin on üçüncü maddesi, Allah'ın Sözü ve iman olmaksızın, bu sakramentin sadece bir eylem olarak kalıp, etkili olmayacağını vurgular.

işaretleri ve tanıklıkları olarak emredildiğini öğretmekteyiz. Bu nedenle sakramentleri öyle kullanmalıyız ki, verilen ve sakramentler aracılığıyla gerçekleşen vaatlere olan inanca iman eklenebilsin.

(3) Bundan dolayı bizler, sakramentlerin, görünürdeki eylemle aklanmış sayılmaya neden olduğunu öğretenleri ve sakramentlerin kullanılmasında günahların bağışlandığına inanılan iman gerekliliğini öğretmeyenleri reddetmekteyiz.

XIV. Akide: Kilise Düzeni⁴³

Kilise düzeni konusunda bizler, göreve uygun bir çağrı olmadan hiç kimsenin, Kilise’de alenen öğretemeyeceğini ve sakramentleri veremeyeceğini öğretmekteyiz.

XV. Akide: Kilise Geleneği ve Uygulamalar⁴⁴

⁴³ On dördüncü maddede sözü edilen “uygun bir çağrı” ifadesinde, rahiplik görevine; kilise tarihi boyunca uygulanan, şahsiyet açısından uygun ve yeterli derecede ilâhiyat eğitimi almış kişilerin çağırıldığına işaret edilir. Uygun bir çağrı olmadan, Müjde’nin duyurulması ve sakramentlerin uygulanması gibi görevleri hiç kimse yetkisi olmadan kendi başına yürütemez.

⁴⁴ Luteryen Kilise; Kilise takvimi, Kilise takvimine uygun ayet okumaları, litürjik ayin, değişik bayramlar, rahibin görevini vurgulayan elbiseler v.b. gibi kilisenin eski gele-

(1) Kilise geleneği ve uygulamalar konusunda bizler, günaha yol açmayan, barışa faydalı olan geleneklerin takip edilebilirliğini ve özel kutsal günlerin, bayramların ve benzerlerinin Kili-se'nin, huzuru ve düzeni için yararlı olduğunu öğretmekteyiz.

(2) Yine de insanlar, bunlara uymak kurtuluş için gerekliymiş gibi, bunların vicdanî bir yük olmadığı konusunda uyarılır.

(3) İnsanlar, Allah'ın gazabını yatıştırmak, lütfaya layık olmak, günahların kefareti için insanlar tarafından tesis edilen geleneklerin, Müjde'ye ve iman öğretisine ters düştüğü konusunda da uyarılmaktadır. Bu nedenle, lütfu hak etmek ve günahların kefareti için yemekler, günler ve benzeri konulardaki gelenekler ve yeminler yararsızdır ve Müjde'ye terstir.

XVI. Akide: Kilise ve Toplum⁴⁵

neklerini yararlı olarak gördüğünden devam ettirmiştir. Fakat manastır yemini, haftalık besin takvimi, kurban-ayın v.b. gibi Kutsal Kitap'ın sözüyle çelişen âdetlerden vazgeçmiştir. Ortak gelenekler, yine de, bir zorunluluk ya da Kilise'nin birliği için şart değildir, asıl önemli olan, Müjde ve sakramentlerin uygulanması konusunda doğru öğretidir.

⁴⁵ On altıncı madde, reformlar zamanında etkili olan, Kili-se'yi ve Devlet otoritesini reddeden “aşırı ruhanî” akım-

(1-2) Kilise ve toplum konusunda bizler, meşru toplumsal kuralların Allah'ın hayırlı işleri olduğunu ve toplumsal görevlerde bulunmanın, yargıçlık yapmanın, imparatorluk yasalarına ve var olan diğer yasalara göre yargılamanın, adil cezalara hükmetmenin, adil savaflara girmenin, askerlik yapmanın, hukukî sözleşmeler yapmanın, mal sahibi olmanın, yasal kurumlar tarafından istendiğinde yemin etmenin, evlenmenin, evlendirilmenin Hristiyanlar için doğru olduğunu öğretmekteyiz.

(3) Biz, Hristiyanlara bu toplumsal görevleri yasaklayan Anabaptistleri reddetmekteyiz.

(4-7) Bizler, ruhsal mükemmelliği Allah korkusunda ve imanda değil, toplumsal görevlerden kaçınmada arayanları da reddetmekteyiz, çünkü Müjde, yüreğin doğruluğunu öğretmektedir. Bu arada bu, devlete ya da aileye zarar vermek değildir, ancak bunların Allah'ın emirleri olarak korunmasını ve bu kurallarda hayır işlerinin yapılmasını fazlasıyla talep etmektir. Dolayısı-

lardan tamamen ayrılır. Bu gibi akımların taraftarları, daha ruhanî olmak için ailelerini bile terketmişlerdir. On altıncı madde, Allah'ın Kelâmı'yla çelişmediği takdirde Hristiyanlar'ın devlete, yöneticilere ve ailelerine karşı sorumluluklarını yerine getirmekle yükümlü olduklarını vurgulamaktadır.

la, Hristiyanların, yöneticilerine ve yasalara itaat etmeleri kesinlikle zorunludur, ancak günah işlemelerinin emredilmesi bunun dışındadır, çünkü insanlardan çok Allah'ın sözünü dinlemek gerekir (Elçilerin İşleri 5:29).

XVII. Akide: Mesih'in Tekrar Gelişi ve Yargı Günü

(1-3) Bizler, dünyanın sonu geldiğinde Mesih'in yargılamak için tekrar geleceğini ve bütün ölüleri dirilteceğini; Allah indinde doğru insanlara ve seçilmişlere sonsuz yaşam ve bitmeyen sevinç vereceğini ama imansız insanları ve şeytanları sonsuz eziyetle lanetleyeceğini öğretmekteyiz.

(4) Bizler, lanetlenmiş insanlarla şeytanların cezalarının gelecekte sona ereceğini düşünen Anabaptistleri reddetmekteyiz.

(5) Bizler, ölülerin dirilmesinden önce, Allah'a bağlı insanların dünyanın krallığını eline geçireceğine ve Allah'a bağlı olmayan insanların her yerde yenileceğine dair Musevilerin bazı düşüncelerini yayanları da reddetmekteyiz.

XVIII. Akide: Özgür İrade⁴⁶

⁴⁶ Roma Kilisesi'nde, düşmüş insanda, Allah'ın sunduğu kurtuluşu kabul etmeye, bunun yardımıyla yönelinebilecek

(1-9) Özgür irade konusunda bizler, insanın iradesinin, toplumsal hayatta doğruluğu seçmekte ve mantığa tabi işler yapmakta serbest olduğunu öğretmekteyiz. Ancak özgür iradenin, Allah'ın doğruluğunu, yani ruhsal doğruluğu Kutsal Ruh olmadan harekete geçirecek gücü yoktur; çünkü doğal insan Allah'ın Ruhu'nun verdiklerini alamaz (1. Korintliler 2:14) ama Kelâm aracılığıyla Kutsal Ruh'u aldığında bu doğruluk yüreğinde işlemeye başlar. Augustinus, Hypognosticon III⁴⁷ kitabında bunları kapsamlı anlatmaktadır:

“Şunu kabul ediyoruz ki, bütün insanların, bu yaşamın eylemlerini akılla yargılama kabiliyetine sahip, iyi ya da kötü bir iradesi vardır. Ancak Allah'la ilgili konularda O'nun yardımı

bir tür “iyilik tohumu”nun olduğu şeklinde bir öğreti çıkmıştı. Kurtuluşun, Allah'ın ve insanın ortak çabalarıyla gerçekleştiği gibi bir düşünceye kaçınılmaz bir şekilde yol açtığı için, Augsburg Bildirgesi bu öğretiyi reddeder. Augsburg Bildirgesi'nin on sekizinci maddesinde, düşmüş durumda olan bir insanın, özgür iradesiyle Mesih'i seçebilmesinin, Elçisel Kilise'nin öğretisine aykırıdır. Kilise babası Augustinus'dan (354-430) uzun bir alıntı yapılarak kurtuluşun sadece lütufla gerçekleştiği ispat edilmeye çalışılıyor.

⁴⁷ Ortaçağ'da Hypognosticon'un, önemli bir Kilise Babası ve Hippo (bugünkü Cezayir'de Annaba şehri) episkoposu olan Augustinus (354-430) tarafından yazıldığı yanlışlıkla öne sürülmüştür.

olmaksızın özgür iradeye dayanarak, bir şeyi başlatmak ve özellikle de tamamlamak mümkün değildir. Bütün insanların, bu yaşamdaki eylemleri aklıyla yargılama kabiliyeti ve iyi olsun kötü olsun özgür iradesi vardır. Tarlada çalışmak, yiyip içmek, arkadaş edinmek, giyinmek, ev yapmak, bir kadınla evlenmek, sığır yetiştirmek, yararlı birçok sanat ya da bu yaşamla ilgili iyi bir şey öğrenmek istemek gibi doğadaki iyi bir şeyden kaynaklanan bu eylemlere ben ‘iyi’ diyorum. Çünkü bunların hepsi Allah’ın sağlayışındandır; O’ndan bağımsız değildir ve O’nun aracılığıyla vardır ve O’nda vücut bulmuştur. Puta tapmak, adam öldürmek vb. gibi eylemlere ise ‘kötü’ diyorum.”

Bizler, Kutsal Ruh olmadan, sadece doğanın gücüyle Allah’ı her şeyden çok sevebildiğimizi; Allah’ın emirlerini “eylemin özüne” önem vererek yapabildiğimizi de öğreten Pelagius’un⁴⁸ müritlerini ve diğerlerini reddetmekteyiz. Çünkü doğa, görünen eylemi bir şekilde yapabilse de (çünkü elleri hırsızlıktan ve adam öldürmekten uzak tutabilmektedir), Allah korkusu, Allah’a güvenme, hayırseverlik, sabır vb içten gelen davranışları oluşturmamaktadır.

XIX. Akide: Günahın Öz Kaynağı

⁴⁸ Bk. dn. 25.

Günahın öz kaynağı konusunda bizler, Allah doğayı yaratıp korusa da, günahın öz kaynağının kötülerin, yani Şeytan'ın ve imansız insanların iradesi olduğunu; bu iradenin Allah'ın yardımını olmadan O'na yüz çevirdiğini öğretmekteyiz. Yuhanna 8:44'de Mesih, Şeytan'ın, yalan söylediği zaman kendi yalanlarını söylediğini ifade etmektedir.

XX. Akide: İman ve İyi Eylemler⁴⁹

(1-7) Öğretmenlerimiz, iyi eylemleri yasaklıyorlar, diye asılsız bir suçlama altındalar. On Emir konusunda ve benzer ifadeler içeren yayınlanmış başka yazıları, öğretmenlerimizin, her kesimden insanların meslekleri ve görevleriyle ilişkili hayırlı amaçları öğrettiklerine

⁴⁹ Roma Kilisesi, insanların elbette ki, Allah'ın lütfuyla kurtulduklarını ama bunun, sadece iman sayesinde olmadığını öğretmiştir. Eğer insana, kurtuluşun çok küçük olsa bile, bir derece de kendi çabasına bağlı olduğunu öğretirsek, insan, şüphe batağına saplanır ve ümitsizliğe kapılır. İnsan asla yeterince çabaladığından emin olamaz. Augsburg Bildirgesi'nin yirminci maddesi, Kutsal Kitap'a göre, iyi eylemlerle iman arasındaki ayrımı öğretir. İyi eylemler önemlidir, çünkü Allah bizim iyilik yapmamızı ister, ayrıca bu eylemlerimiz yakınlarımız için faydalıdır. Fakat, lütfu ve kurtuluşu kazanabilmek için iyilik yapmamız gereksizdir. Kurtuluşumuz için, Mesih'in yaptığından yeterli olduğundan emin olabiliriz.

tanıktır, örneğin; bu mesleklerin ve görevlerin Allah'ın çağrısı uyarınca yerine getirilmesinin O'nu hoşnut ettiğini belirtmektedirler. Şimdiye kadar vaizler bu konuda pek az şey öğretiler, bunların yerine, belli kutsal günler, belli bayramlar, tarikatlar⁵⁰, haclar, azizlere saygı gösterilen ibadetler, tespihlerin kullanılması, manastır yaşamı ve benzeri çocukça ve gereksiz işlere teşvik ettiler. Hasımlarımız bu konularda uyarıldıkları için, şimdi bunlardan vazgeçiyorlar ve artık bu yararsız konuları vaaz etmiyorlar. Ayrıca şimdiye kadar olağanüstü bir sessizlik içinde oldukları imandan söz etmeye başlıyorlar. Sadece iyi eylemlerle aklanmış sayılmadığımızı öğretiyorlar, imanla iyi eylemleri birleştiriyorlar, iman ve iyi eylemlerle aklanmış sayıldığımızı söylüyorlar. Bu öğreti ilkinden daha çok hoş görülebilir ve eski öğretilerinden daha çok huzur verebilir.

(8) Dolayısıyla, Kilise'nin asıl öğretisi olması gereken iman öğretisi, çok uzun zaman bilinmezliğini sürdürdü. Kiliselerde sadece iyi eylemler öğretisi ele alınırken, imanın doğruluğu konulu vaazlar zorunlu olarak çok derin bir sessizliğe gömüldü. Öğretmenlerimiz ise iman konusunda cemaate şunları öğretmektedirler:

⁵⁰ Tarikatlar: Ortaçağ'da ibadet ve iyi işler için kurulan, fakat sonra özellikle kendi içlerindeki sosyal hayata önem veren gruplar.

(9-10) İlk olarak, eylemlerimiz bizi Allah'la barıştıramaz, günahların bağışlanması, lütfu ve aklanmış sayılmayı hak edemez. Daha ziyade bunu Baba, O'nun aracılığıyla barışabilsin diye, Aracı ve Gazabı Yatıştırın Kişi olarak ortaya çıkan (1. Timoteos 2:5) Mesih'in barıştırma işine güvenerek imanla elde ederiz. Baba, Mesih'in hatırına bize lütfunu bağışlar. Dolayısıyla, her kim eylemlerle lütfu hak ettiğine inanırsa Mesih'in liyakatini ve lütfunu küçümser ve Mesih'in kendisi için, “Yol, gerçek ve yaşam Ben'im” (Yuhanna 14:6) demesine rağmen, Mesih olmadan, insan gücüyle Allah'a gitmenin yolunu arar.

(11) Bu iman öğretisinden Pavlus her yerde söz etmektedir: “İman yoluyla, lütufla kurtuldunuz. Bu sizin başarınız değıl, Allah'ın armağıdır” (Efesliler 2:8).

(12-14) Hiç kimse kurnazlık edip, Pavlus'a yeni bir yorum getirdiğimizi söylemesin diye, Kilise Babaları'nın tanıklıkları bütün bu konuyu desteklemektedir. Augustinus birçok kitabında eylemlerle hak etmeye karşı, lütuf ve iman yoluyla verilen aklanmayı savunmaktadır. Ambrosius, *De Vocatione Gentium*'unda⁵¹ ve başka

⁵¹ Ambrosius (ölm. 397): Milano episkoposu. “De Vocatione Gentium” (Öteki Uluslara Çağırı), Ambrosius'un

yerlerde benzer bir gerçeği öğretmektedir. Ambrosius, De Vocatione Gentium’unda şöyle demektedir: “Lütüfla verilen aklanmış sayılma, veren kişinin karşılıksız armağanı değil de, emek veren kişiye daha önceki liyakati sayesinde verilmiş bir ödül olsaydı, Mesih’in kanıyla sağlanmış kefareti değersiz olurdu, Allah’ın merhameti de, insanın eylemlerinin üstünlüğünü geçemezdi.”

(15-18) Pavlus’un Romalılar 5:1’de öğrettiği gibi, imanla aklanmış sayıldığımızda, Allah’la barışıyoruz. Bütün bu öğreti korkuya kapılmış vicdanların mücadelesine atıfta bulunmaktadır, bu mücadele olmaksızın da bu öğreti anlaşılama-
maktadır. Dolayısıyla, Hristiyan’ın doğruluğunun toplumsal ve felsefî doğruluktan başka bir şey olmadığını hayalini kuran tecrübesiz ve dinsiz insanlar bu konuda kötü yargıya varırlar. Ancak tecrübesizler bu öğretiyi küçümseseler de, Allah’tan korkan endişeli vicdanlar, bunun büyük bir teselli verdiğini tecrübeyle bilirler, çünkü vicdanlar hiçbir eylemle değil, Mesih’in sayesinde Allah’ın öfkesi yatıştırıldığına kesinlikle inanıldığında sadece imanla huzura kavuşur.

(19-22) Eylemlerle ilgili bu öğretiyi şimdiye

yazdığı bir eser değildir, fakat Ortaçağ’da onun yazdığı düşünülüyordu.

kadar vicdanları sürekli rahatsız etti, Müjde'nin tesellisini işitmediler. Bazı insanları vicdanları, manastır yaşamıyla lütfu hak edecekleri umuyla manastırlara, çöle kovaladı. Diğerleri de, lütfu hak etmek ve günahlarının kefarecini ödemek için, başka eylemler buldular. Bu nedenle, endişeli vicdanların tesellisiz kalmaması ama lütuf, günahların bağışlanması ve aklanmış sayılmanın Mesih'te imanla elde edilmesi amacıyla, Mesih'te iman öğretisinden söz etmeye, bunu yeniden canlandırmaya çok ihtiyaç vardı.

(23) İnsanlar, buradaki “iman” kelimesinin, imansızların ve Şeytan'ın da bildiği gibi sadece tarih bilmek değil, tarihin etkilerine de inanan bir iman anlamına geldiği yolunda uyarılmaktadır –yani şu akide: Günahların bağışlanması, yani Mesih aracılığıyla lütfu, doğruluğu ve günahlarımızın bağışlanmasını elde etmemiz.

(24-26) Kendisine, Mesih sayesinde inayetli davranan bir Babası olduğunu bilen biri, Allah'ı hakikaten tanır; Allah'ın, onunla ilgilendiğini bilir; Allah'a sığınır; tek kelimeyle o, putperestler gibi Allahsız değildir. Şeytanlar ve imansızlar günahların bağışlanması akidesine inanmazlar. Bu nedenle Allah'tan nefret ederler, O'na başvurmazlar ve O'ndan hiçbir iyilik bek-

lemezler. Augustinus⁵² da, “iman” kelimesi konusunda okurlarını uyarmakta, Kutsal Yazılar’da “iman” kelimesinin, imansızların sahip oldukları bilgi değil, dehşete kapılmış canı teselli ve teşvik eden güven diye kabul edildiğini öğretmekteyiz.

(27-34) Dahası biz, iyi eylemlerle lütfu hak ettiğimize inanalım diye değil, iyi eylemler Allah’ın iradesi olduğu için, iyi eylemlerde bulunmak gerektiğini öğretiyoruz. Günahlar, ancak iman edildiğinde bağışlanır. İman sayesinde Kutsal Ruh alınır, yürekler yenilenir ve yeni eğilimler bahşedilir, ancak bundan sonra iyi eylemlerde bulunulabilir. Ambrosius⁵³ şöyle demektedir: “İman, iyi niyetin ve doğru eylemin anasıdır. Kutsal Ruh olmadan insan imansız eğilimlerle doludur ve Allah’ın indinde iyi olan eylemlerde bulunamayacak kadar zayıftır. Ayrıca bunlar, insanları çeşitli günahlara, imansız düşüncelere, apaçık suçlara zorlayan Şeytan’ın gücü dâhilindedir. Ayrıca dürüst bir yaşam sürmeye gayret etseler de başaramayan, tam tersine apaçık günahlarla kirlenen filozoflarda da bunu görebiliriz. İnsan, imandan ve Kutsal Ruh’tan yoksun olduğunda ve kendini sadece insanî güçle yönettiğinde böyle zayıf olur.”

⁵² Bk. dn. 46.

⁵³ Bk. dn. 29.

(35-40) Bizim iyi eylemlerde bulunmadığımızı ortaya koyduğu için, bu öğretinin, iyi eylemleri yasaklamakla suçlanmaması, tersine, daha çok övülmesi gerektiği buradan kolayca görülebilmektedir. Çünkü iman olmadan insan doğası, Birinci ya da İkinci Emir'deki eylemleri hiçbir şekilde yapamaz. İman olmadan Allah'a yakarmaz, Allah'tan bir şey beklemez, çarmıhı taşımaz ama insanların yardımını arar, insanların yardımına güvenir. Dolayısıyla, Allah'a iman ve güven olmadığında yürekte her türlü arzu ve insana özgü hile hüküm sürer. Bu nedenle Mesih, Yuhanna 15:5'de, "Bensiz hiçbir şey yapamazsınız" demekte ve cemaat şu ezgiyi söylemektedir:

*Lütfun olmazsa bir an
Yoksun olur insan
İyilikten, doğruluktan.*⁵⁴

XXI. Akide: Azizlere Tapınma⁵⁵

⁵⁴ Pentakost İlahisi: Veni Sancte Spiritus'dan. (Gel, Ey Kutsal Ruh)

⁵⁵ Roma Kilisesi'nde, eşine az rastlanır şekilde bir hayat yaşamış ve/veya imanından dolayı vefat etmiş insanlar aziz olarak ilan edilmektedir. Reformlar zamanında, Roma Kilisesi'nde, azizlere tapınıyor ve onlara dua ediliyordu. Augsburg Bildirgesi'nin yirmi birinci maddesi, daha önce-leri örnek bir hayat yaşamış olan Hristiyanlar'a saygı gösterilebileceğini, hatta saygı gösterilmesi gerektiğini ve

(1-4) Azizlere tapınma konusunda bizler, imparatorun, düşmanları bu ülkeden püskürtmek için savaş açarken Davut'u örnek alması gibi, azizlerin hatırasının da, çağrımız uyarınca onların imanını ve iyi eylemlerini izleyebilelim diye, önümüze koyulduğunu öğretmekteyiz. İmparator da Davut da kraldır. Ancak Kutsal Yazı'da Aracı, Allah'ın Gazabını Yatıştıran, Başrahip, Arabulucu olarak Mesih önümüze koyulduğu için, azizlere yakarmamamız ve onlardan yardım istemememiz öğretilmektedir. O'na dua edilmelidir, O, duamızı işiteceğini vaat etmiştir ve O, her şeyden çok bu ibadeti, yani bütün sıkıntılarda Kendisine yakarılmasını onaylamaktadır. 1. Yuhanna 2:1'de "İçimizden biri günah işlerse, Mesih bizi Baba'nın önünde savunur" denilmektedir.

* * *

(5-9) Öğretinin özeti budur. Görüldüğü üzere, bu öğretilerde Kutsal Yazılar'dan, Evrensel Kilise'den ya da hatta yazarlarınca bilindiği şekliyle Roma Kilisesi'nden bile farklı hiçbir şey yoktur. Durum böyle olunca, öğretmenlerimizin

daha sonra yaşayan Hristiyanlar için, onların bir teşvik ve örnek olduklarını belirtir. Yine de azizlere dua edilemez ve tapılmaz, çünkü Kutsal Kitap'a göre, Allah ve insan arasına aracı olarak sadece Mesih koyulmuştur.

sapkın sayılmasında ısrar edenler acımasızca yargılamaktadır. Bununla beraber, meşru bir yetkiye dayanmadan cemaate sızan yanlışlar vardır. Bunlarda bile bazı farklar olsaydı, şimdi gözden geçirdiğimiz İnanç Bildirgesi nedeniyle, episkoposların merhamet edip bize sabır göstermeleri gerekirdi; çünkü aramızda büyük ölçüde antik dönemdeki ayinlere gayretle uyulmakla birlikte, kilise yönetimi tüzükleri bile her yerde aynı ayinleri, bütün kiliselerde ayinlerin her zaman aynı olmasını talep edecek kadar katı değildir. Eskiden tesis edilmiş olan her şeyin, bütün törenlerin kiliselerimizde geçersiz sayıldığı suçlaması asılsız ve kasıtlıdır. Ancak bazı yanlışların sıradan ayinlerle bağlantısının olduğu yaygın bir şikâyet olmuştur. Bunlar, vicdanlı insanlar tarafından onaylanamadığı için, bir ölçüde düzeltilmiştir.

GÖZDEN GEÇİRİLEN AKİDELER, DÜZELTİLEN YANLIŞLAR

(1-6) Bizler, Evrensel Kilise'nin hiçbir iman akidesini kabul etmezlik etmediğimiz, sadece yeni ve zamanın bozulması sonucunda, kilise yönetimi tüzüklerinin maksadına ters olarak, yanlışlıkla kabul edilmiş olan bazı yanlışlardan kaçındığımız için, Emperyal Majesteleri neyin değiştiğini ve halkın, vicdanına ters düşen bu yanlışlara uymaya neden zorlanmaması gerekti-

ğini lütufta bulunarak dinlesin diye rica ediyoruz. Emperyal Majesteleri, halkı bizden nefret ettirmek için tuhaf iftiralar atanlara inanmasın. İyi insanların düşüncelerini böyle tahrik ederek önce bu çatışma için fırsat yarattılar, şimdi ise aynı kurnazlıkla anlaşmazlığı tırmandırmaya gayret ediyorlar. Emperyal Majesteleri, bizim öğretimizin ve törenlerimizin tarzının, bu imansız ve kötü insanların anlattıkları kadar hoş görülmez olmadığını kuşkusuz anlayacaklardır. Ayrıca, yaygın söylentilerle ya da düşmanların sövgüleriyle hakikate varılamaz. Ancak kiliselerde bu törenlere doğru biçimde uyulmasından başka hiçbir şeyin, törenlerin saygınlığının korunmasına ve halkın arasında saygının ve dindarca kendini adanmışlığın beslenmesine daha iyi hizmet etmediği sonucuna kolayca varılabilir.

XXII. Akide: Rab’bin Sofrası’nın İki Unsuru⁵⁶

(1-12) Rab’bin Sofrası sakramentinde halka iki unsur verilmektedir, çünkü Matta 26:27’de Rab, “Hepiniz bundan için” diyerek, bu gelenek ve uygulamayı emretmiştir. Burada Mesih, hepsine kâseden içme emrini açıkça vermiştir. Hiç kim-

⁵⁶ Reform döneminde Katolik Kilisesi’nde Rab’bin Sofrası’nda halka sadece ekmek verilirdi.

se kurnazlık edip, burada sadece rahiplerin söz konusu olduğunu söylemesin diye, Pavlus, 1. Korintliler 11:27’de, bütün cemaatin iki unsuru da kullandığını gösteren bir örnek vermektedir. Bu gelenek ve uygulama Kilise’de uzun zaman devam etmiştir, ancak ne zaman ve kimin yetkisiyle değiştirildiği bilinmemektedir ama Kardinal Cusanus bunun ne zaman onaylandığından söz etmektedir. Bazı yerlerde Cyprianus,⁵⁷ halka kanın verildiğine tanıklık etmektedir. “Rab’bin Sofrası’nı rahipler verir ve halka Mesih’in kanını dağıtırlar. Aslında Papa Gelasius,⁵⁸ sakramentte ayırım yapılmamasını emretmektedir” (Dist. II, de consecratione, cap. Comperimus)⁵⁹ diyen Hieronymus⁶⁰ aynı konuda tanıklık etmektedir. Ancak çok eski olmayan gelenek bunun tersidir. Ama kilise yönetimi tüzüklerinin tanıklık ettiği gibi, Allah’ın emrine karşı gelerek oluşturulmuş herhangi bir geleneğe izin verilmeyeceği apaçıktır (Dist. VIII.

⁵⁷ Cyprianus (ölm. 258): Kartaca episkoposu, Latin Kilise Babaları’ndan biri.

⁵⁸ 492-496 yıllarında papalık yaptı.

⁵⁹ Orijinal metinde bazı referanslar verilir. Söz edilen metinler Katolik Kilisesi’nin kanon koleksiyonlarıdır. Eski kanonun adı, Gratianus’un Decretumu’dur, bunlara yazan kişinin adı verilirdi. Yenisi ise (Lat.) “decretale” olarak bilinir. Decretale’lerde papaların mektuplarından ve kilise konseylerinin kararlarından alıntılar vardır.

⁶⁰ Hieronymus (ölm. 420): Latin Kilise Babası, Kutsal Kitap çevirmeni (*Versio Vulgata*).

veritate, vdd.).⁶¹ Ne var ki, bu gelenek sadece Kutsal Yazı'ya değil, eski kilise yönetimi tüzüklerine ve Kilise'nin oluşturduğu örneğe de karşı gelinerek kabul edilmiştir. Dolayısıyla, sakramentte iki unsuru da kullanmayı tercih edenler varsa, aksini yapmaları için vicdanlarına baskı yaparak zorlanmamalıdır. Sakramentte ayırım gözetilmesi Mesih'in emrine ters düştüğü için, biz, şimdiye kadar kullanılmakta olan bu tören alayından⁶² vazgeçme alışkanlığındayız.

XXIII. Akide: Rahiplerin Evlenmesi

(1-9) Erdemli olmayan rahip örnekleri konusunda yaygın bir şikâyet vardır. Platina'nın⁶³ yazdığına göre, Papa Pius'un, evlenme hakkının bu yüzden rahiplerin elinden alınmasının bazı nedenleri olduğunu, ancak geri verilmesinin nedenlerinin bunlardan daha ağır bastığını söylediği belirtilmektedir. Dolayısıyla, rahiplerimiz bu apaçık rezaletleri önlemek istediklerinden, kadınlarla evlenmişler ve evlilik sözleşmesi

⁶¹ Bk. dn. 58.

⁶² “Mesih'in Kutsal Bedeninin ve Kanının bayramında” ekmeğe özel bir tören alayıyla taşınırdı. Reformcular, ekmeğin görünüşü aynı kalmakla birlikte, özünün değiştiği öğretisi (Lat. *transsubstantiatio*) nedeniyle, tören alayı geleneğinden vazgeçtiler.

⁶³ İtalyan hümanist Platina, 1518'de yayımlandığı kitabında Papa II. Pius'tan (1458-1464) böyle söz etmektedir.

yapmalarının kendileri için yasal olduğunu öğretmişlerdir. Çünkü birincisi, Pavlus, 1. Korintliler 7:2, 9'da, zinayı önlemek için her erkeğin bir karısı olsun ve evlenmek, için için yanmaktan iyidir, demektedir. İkincisi, Matta 19:11'de Mesih, herkesin bekâr yaşamaya uygun olmadığını öğretirken, herkesin bu sözü kabul edemeyeceğini de söyler; çünkü Allah, insanı çoğalsın diye yaratmıştır (Yaratılış 1:28). Allah'ın özel bir armağanı ya da eylemi olmadan bu yaratılışı değiştirmek insanın gücü ve yetkisi dâhilinde değildir. Dolayısıyla, bekâr yaşamaya uygun olmayanlar evlilik sözleşmesi yapmalıdırlar. Çünkü insanın hiçbir yasası, hiçbir yemini Allah'ın verdiği emri ve koyduğu kuralı geçersiz kılamaz. Bu nedenlerle rahiplerin, kadınlarla evlenmelerinin kendileri açısından yasal olduğunu öğretmekteyiz.

(10-13) Antik dönem Kilisesi'nde rahiplerin evli oldukları bellidir. Çünkü Pavlus, tek karılı birinin gözetmen seçilmesi gerektiğini söylemektedir (1. Timoteos 3:2). Almanya'da ilk kez dört yüzyıl önce rahipler bekâr yaşamaya katı bir biçimde zorlanmışlardır. Rahipler buna o kadar direnmişlerdi ki, Mainz Başpiskoposu,⁶⁴ Papa'nın bu konudaki kararını açıklamak üze-

⁶⁴ Mainz Başpiskoposu'nun yaşadığı bu olay 1075 yılında Siegfried, Erfurt ve Mainz sinodlarında olmuştur.

reyken öfkeli rahiplerin çıkardıkları ayaklanmada neredeyse öldürülecekti. Bu konuda uygulama çok katıydı, sadece gelecekteki evlilikler yasaklanmıyor, insan elinden çıkmış olsun, ilahi olsun bütün yasalara, hatta sadece papaların değil, çok ünlü sinodların yaptıkları kilise yönetimi tüzüklerine de aykırı olarak, var olan evlilikler de parçalanıyordu. [Dahası Allah'tan korkan ve akıllı pek çok üst düzey insan, böyle bekârlığa zorlamanın ve herkesi (Allah'ın kurumsallaştırdığı ve insanların özgürlüğüne bıraktığı) evlilikten yoksun bırakmanın, hiç iyi sonuç vermeyeceği ama önemli pek çok kötü alışkanlığa, kötülüğe yol açacağı konusunda endişelerini sık sık ifade ediyordu.]

(14) Dünya yaşlanırken insan doğasının giderek zayıfladığı anlaşıldığı için, Almanya'ya daha fazla kötülük girmesin diye önlem almak uygundur.

(15-17) Dahası Allah, insanın, güçsüz durumuna yardım etsin diye evlenmesini takdir etmiştir. Kilise yönetimi tüzüklerinde, insanların güçsüzlüklerinden ötürü eski katılığın son zamanlarda ara sıra gevşetildiği söylenmektedir ki, bunun bu konuda da yapılması arzu edilirdi. Evlilik daha fazla yasaklanırsa bir tarihte kiliselerin rahip sıkıntısı çekmesi de beklenmektedir.

(18-23) Ancak Allah'ın emri yürürlükteyken, Kilise'nin geleneği iyi bilinirken, rahiplere konulan evlenme yasağının birçok rezalete, zinaya ve adil görevlilerin verdikleri cezaları hak eden başka suçlara yol açarken, rahipler evlenmesin diye yapılandan daha acımasız bir şeyin olması tuhaftır. Allah, evliliğe saygı gösterilmesini emretmiştir. Düzenin iyi sağlandığı bütün toplumlarda, hatta putperestlerde bile evliliğe büyük saygı gösterilmektedir. Ancak şimdi insanlar, özellikle rahipler, kilise yönetimi tüzüklerinin maksadının tersine, evlilikten başka bir neden olmadan acımasızca öldürülmektedir. Pavlus, 1. Timoteos 4:3'de, cinlerin evlenmeyi yasaklayan öğretilerinden söz etmektedir. Evliliğin aleyhine olan yasa cezalarla böyle kalıcı duruma getirildiğinde, şimdi bu daha iyi anlaşılabilmektedir.

(24-25) Ancak insan elinden çıkan hiçbir yasa gibi, hiçbir yemin de Allah'ın emrini geçersiz kılamaz. Dolayısıyla Cyprianus⁶⁵ da, erdemlerini koruyamayan kadınlara evlenme sözü vermelerini öğütlemektedir. Şunları söylemektedir (Lib. I, Epistolanum XI): “Dayanmak istemiyorlarsa ya da dayanamıyorlarsa, şehvetleri yüzünden ateşe atılmaktansa evlenmeleri daha iyi-

⁶⁵ Cyprianus (ölm. 258): Kartaca'nın episkoposu.

dir; kız ve erkek kardeşlerini kuşkusuz rencide etmemelidirler.”

(26) Şimdiye kadar genellikle olduğu gibi, kilise yönetimi tüzüklerinde bile, yetişkin olmadan önce bekârlık yemini edenlere merhamet gösterilmektedir.

XXIV. Akide: Ayin⁶⁶

(1-9) Kiliselerimizden ayini kaldırmakla asılsız yere suçlanıyoruz; çünkü ayin aramızda devam ettirilmekte ve en büyük saygıyla kutlanmaktadır. Latince söylenen ezgilerin bölümleri arasına halkı eğitmek için Almanca ezgilerin serpiştirilmesi dışında, neredeyse bütün alışıldık törenler sürdürülmektedir. Çünkü törenlerin gerekli olmasının her şeyden önce amacı, [Mesih hakkında bilinmesi gerekenleri] bilmeyenlere öğretmektir. Bize, kilisede halkın anladığı dilin kullanılmasını emreden sadece Pavlus değildir (1. Korintliler 14:2, 9), insanların yaptıkları yasalarda da bu, böyle düzenlenmiştir. Halk, sak-

⁶⁶ Kilisenin ayin geleneğinin devam etmesine Luteryenler önem vermişlerdir. Bu nedenle, içerik ve litürjik açısından, Luteryen ayini dış görünüşte Roma Kilisesi’nin ayininden pek farklı görünmez. Yine de Luteryenler, Roma Kilisesi’nin ayinindeki Allah’ın Sözü’ne uymayan ve Müjde için engel teşkil eden etkenleri çıkarmayı önemli görmüşlerdir. Bu gibi çarpıklıklara örnek olarak kurban-ayini verebiliriz. (Bk. dn. 43.)

rament için uygun birileri varsa, sakramenti birlikte paylaşmaya alışmıştır, bu toplu ibadete gösterilen saygıyı ve bağlılığı da artırmaktadır. Çünkü önceden denetlenmeden hiç kimse kabul edilmemektedir.⁶⁷ Halk, Allah'a inanmayı, hayırlı olan her şeyi O'ndan beklemeyi ve istemeyi öğrenebilsin diye, sakramentin saygınlığının ve kullanılışının, endişeli vicdanları ne kadar teselli ettiği konusunda bilgilendirilmektedir. [Bu bağlamda, sakramentle ilgili diğer yanlış öğretiler hakkında da onlara bilgi verilmektedir.] Böyle ibadet Allah'ı hoşnut etmektedir; sakramentin böyle kullanılması Allah'a hakiki bağlılığı beslemektedir. Dolayısıyla, hasımlarımızın ayini bizden daha içtenlikle kutladıkları sonucu çıkmamaktadır.

(10-13) Bütün iyi insanların, ayinin temelini dindışı hale getirildiğinden ve para amacı güldüğünden açıkça ve çok üzüntü duyarak uzun zamandan beri şikâyet ettikleri meydandadır. Bu suiistimallerin bütün kiliselerde nereye kadar gittiği, ayinlerin sadece ücret ya da aylık karşılığında yapıldığının söylenmesine insanların hangi tavırlarının yol açtığı ve kaçının bunları kilise yönetimi tüzüğüne aykırı şekilde

⁶⁷ 1520'den beri Wittenberg'de Rab'bin Sofrası'na katılmak isteyenlerin önce günah çıkarmaya katılması bekle-nirdi.

kullandığı bilinmektedir. Ancak Pavlus, 1. Korintliler 11:27’de, “Kim uygun olmayan biçimde ekmeği yer ya da Rab’bin kâsesinden içerse Rab’bin bedenine ve kanına karşı suç işlemiş olur” dediğinde, Rab’bin Sofrası’na uygun olmayan biçimde davrananları ciddi biçimde uyarmaktadır. Dolayısıyla, rahiplerimiz bu günah konusunda uyarıldıklarında, biz özel ayinlere⁶⁸ son verdik, zira özel ayinler para alınmadan pek nadir kutlanmaktadır.

(14-20) Episkoposlar da bu suistimalleri bilmiyor değiller, bunları zamanında düzeltselerdi, şimdi daha az görüş ayrılığı olurdu. Şimdiye kadar göz yumdukları için, cemaate sızan birçok yozlaşmaya tahammül ettiler. Şimdi, artık çok geç olduğunda, cemaatin sorunlarından şikâyet başlıyorlar, oysa bu sıkıntıya, artık dayanamayacak kadar alenî olan bu suiistimler yol açmıştır. Ayin ve sakrament konusunda büyük görüş ayrılıkları vardır. Ayin, bu kadar uzun süre dindışı duruma getirildiği için belki dünyaya ceza verilmektedir, çünkü kiliselerde hem bunları düzeltebilecek yetenekte hem de görevde olan aynı insanlar yüzlerce yıldan beri göz yummuşlardır. Çünkü On Emir’de, “Rab, adını boş yere ağzına alanları cezasız bırakmayacaktır” (Çıkış 20:7) diye yazılıdır. Ancak

⁶⁸ Özel ayin: Herkese açık olmayan ayin.

dünyanın başlangıcından beri Allah'ın kural haline getirdiği hiçbir şey kirli parayla ayin kadar suiistimal edilmemiştir.

(21-23) Mesih'in çektiği acıyla ilk günahın kefareti ödendiği, bağışlanabilir ve öldürücü gündelik günahlar için ise sunuda bulunulan ayini tesis ettiğine dair, özel ayinlerin sayısını son derece artıran bir görüş de eklenmiştir. Ayinin dışsal bir eylem olarak, yaşayanların ve ölülerin günahlarını sildiğine dair genel kanı buradan çıkmıştır. Sonra birçok kişi için düzenlendiği söylenen ayinin, bireyler için düzenlenen özel ayinler kadar etkili olup olmadığını tartışmaya başladılar ve sonsuz sayıda ayin buradan ortaya çıktı. [Bu eylemle insanlar ihtiyaç duydukları her şeye sahip olacaklarını sandılar ve bu arada Mesih'te iman ve hakiki ibadet unutuldu.]

(24-27) Bu görüşlerle ilgili olarak öğretmenlerimiz, onları, Kutsal Yazılar'dan ayırdıkları ve Mesih'in çektiği acıların yüceliğini azalttıkları için uyarmaktadırlar. Çünkü İbraniler 10:10'da, "İsa Mesih'in bedeninin ilk ve son kez sunulmasıyla kutsal kıldık" ve ayrıca 10:14'de, "Kutsal kılınanları tek bir sunuyla sonsuza dek yetkinliğe erdirmiştir" diye yazıldığı gibi, Mesih'in çektiği acılar diğer bütün günahlar için de bir sunu ve kefaretti. [Kilisenin, Mesih'in, ölü-

müyle diğer bütün günahların değil, sadece ilk günahın kefarecini ödediğini öğretmesi duyulmamış bir yeniliktir. Bu durumda, herkesin, bu yanlışın gereksiz yere kınanmadığını anlayacağı ümit edilmektedir.]

(28-29) Kutsal Yazılar, Mesih'in hatırına günahlarımızın bağışlandığına inandığımızda, Mesih'e imanımızın sayesinde Allah'ın indinde aklanmış sayıldığımızı da öğretmektedir. Artık ayin, yaşayanların ve ölülerin günahlarını dışsal bir eylem olarak siliyorsa, aklanmış sayılma imandan değil, ayinlerdeki eylemden gelmektedir ki, Kutsal Yazı bunu kabul etmemektedir.

(30-33) Ancak Luka 22:19'da Mesih bize, "Beni anmak için böyle yapın" emrini vermektedir; dolayısıyla, sakramentleri kullananların imanı, Mesih sayesinde aldığı lütfu hatırlasın, endişeli vicdanını teselli edip rahatlasın diye ayin tesis edilmiştir. Mesih'i hatırlamak, O'nun lütuflarını hatırlamak ve bunların hakikaten bize sunulduğunu anlamaktır. Sadece tarihi hatırlamak yetmez; çünkü tarihi imansızlar da hatırlayabilirler. Bu nedenle, Ambrosius'un⁶⁹, "Ben, her zaman günah işlediğim için, her zaman ilaç almak zorundayım" dediği gibi, ayin, teselliye ihtiyacı olanlar için sakramentin [komünyon] verilmesi

⁶⁹ Ambrosius (ölm. 397): Milano episkoposu.

amacıyla kullanılmalıdır.

(34-39) Ayin, sakramentin bu tarzda verilmesi olduğu için, her kutsal günde bir kez Rab'bin Sofrası'nı düzenleriz ve başka günlerde de sakrament istenirse, istek üzerine bu yapılır. Bu, yeni bir Kilise âdeti değildir; çünkü Gregorius'tan⁷⁰ önceki Kilise Babaları hiçbir özel ayinden⁷¹ söz etmezler ama ortak ayinden çok sık söz ederler. Khrysostomos⁷², her gün sunakta bir rahibin durduğunu, bazılarını Rab'bin Sofrası'na davet ettiğini, diğerlerini ise uzaklaştırdığını söylemektedir. Antik dönem kilise yönetimi tüzüklerinde, birinin ayini kutladığı ve diğer bütün ihtiyarlarla görevlilerin Rab'bin bedenini ondan aldığı görülmektedir; bu nedenle İznik Konseyi'nin kararında⁷³ “diyakonlar Rab'bin Sofrası'nı rahiplerden sonra, bir episkopostan ya da bir rahipten alsınlar” denmektedir. Pavlus da, 1. Korintliler 11:33'de, komün-yona ortak katılım olabilsin diye, “birbirinizi bekleyin” emrini vermektedir.

(40-41) Dolayısıyla önümüzde, Kutsal Yazı'dan

⁷⁰ I. Gregorius (Büyük) (540-604). 590-604 yıllarında papalık yaptı.

⁷¹ Özel ayin: Bk. dn. 68.

⁷² Yuhanna Khrysostomas (347-407), Konstantinopolis episkoposu (398-404).

⁷³ İznik Konseyi'nin (325) kararı, madde 18

ve Kilise Babaları'ndan alınan Kilise ayini örneği olduğu için bunun onaylanabileceğine güveniyoruz, çünkü özellikle şimdiye kadar kullanılagelen toplu törenler korunmaktadır. Çok sayıdaki apaçık suistimal kuşkusuz yararlı bir şekilde azaltılabilsin diye sadece ayinlerin sayısı değişiktir. Çünkü Historia Tripartita'nın⁷⁴ tanıklık ettiği gibi (9. Kitap, böl. 33), eski zamanlarda en çok ziyaret edilen kiliselerde bile her gün ayin yapılmıyordu: "Yine İskenderiye'de her Çarşamba ve her Cuma Kutsal Kitap okunmakta, ilahiyatçılar bunları yorumlamakta ve kutsal komünyon töreninden başka her şey yapılmaktadır."

XXV. Akide: Günah Çıkarma⁷⁵

(1-6) Biz, kiliselerde günah çıkarmayı geçersiz kılmıyoruz; çünkü daha önce sorgulanmış ve günahlarının bağışlandığı tasdik edilmiş olan-

⁷⁴ 6. yüzyılda yazılan kilise tarihi.

⁷⁵ Roma Kilisesi'nde şahsî günahın itirafı sırasında, rahip, itiraf edene telâfi görevler belirler (örneğin; Azize Meryem duasının tekrarı). Özellikle halk arasında bu telâfi eylemleri öyle bir değer taşır hale geldi ki, neredeyse günahkârın bağışlanmasının şartı oldu. Augsburg Bildirgesi'nin yirmi beşinci maddesi, günahların bağışlanmasının sadece iman yoluyla lütuf sayesinde olduğu öğretisini karartan bu telâfi eylemlerini reddeder.

ların dışında kalanlara Rab'bin bedenini vermek alışıldık değildir. Halka, eskiden derin bir sessizlik içinde bırakılan günahların bağışlandığının tasdikine iman etmesi öğretilmektedir. Halkımıza, Allah'ın emriyle bildirilen, Allah'ın sesi olarak, günahlarının bağışlandığının tasdik edildiğine çok değer vermesi öğretilmektedir. Anahtarların yetkisi bütün güzelliğiyle açıklanmakta, onlara, bunun endişeli vicdanları ne kadar çok teselli ettiği, göklerden gelen bir ses⁷⁶ olarak günahların bağışlandığının tasdikine inanmaya iman etmelerini Allah'ın istediği, Mesih'teki bu imanla günahların bağışlanmasının hakikaten alınıp elde edildiği hatırlatılmaktadır. Eskiden kefareter aşırı övülüyordu; imandan, Mesih'in liyakatinden ve iman yoluyla verilen aklanmadan hiç söz edilmiyordu; bu nedenle, kiliselerimiz bu konuda hiçbir şekilde sorumlu tutulamaz. Bu konuda hasımlarımız bile, tövbe öğretisini çok büyük gayretle ele aldığımızı ve öğretmenlerimizin bunu açıkladığını kabul etmelilerdir.

⁷⁶ Göklerden gelen ses: İsa Mesih "Size doğrusunu söyleyeyim, yeryüzünde bağlayacağınız her şey gökte de bağlanmış olacak. Yeryüzünde çözeceğiniz her şey gökte de çözülmüş olacak" diyor (Mat. 18:18). Bu nedenle, rahibin söylediği günahların bağışlanmasının tasdiki gökte de geçerlidir. Anahtarların yetkisinin kullanılması kiliseye Rab tarafından verilen yetki ve görevdir.

(7-13) Ancak günah çıkarırken bütün günahların tek tek sayılmasının gereksiz olduğunu, vicdanın bütün günahları tek tek sayma endişesinin yükünü taşınamamasını, Mezmur 19:12’de, “Kim yanlışlarını görebilir” ve Yeremya 17:9’da, “Yürek her şeyden daha aldatıcıdır. Onu kim anlayabilir?” diye tanıklık edildiği gibi, bütün günahları sayıp dökmek imkânsızdır. Sayıp dökenlerin dışında, hiçbir günah bağışlanmasaydı vicdanlar hiçbir zaman huzur bulamazdı; çünkü bu kadar çok günahı ne anlarlar ne de hatırlayabilirlerdi. Antik dönem Kilise Babaları da günahları tek tek saymanın gerekmediğine tanıklık etmektedir. Zira Khrysostomos⁷⁷ şöyle demektedir: “Size kendinizi halka ifşa edin ya da başkalarının önünde kendinizi suçlayın, demiyorum, ama ‘yolunuzu Allah’ın önünde ifşa edin’ diyen peygambere itaat edin diyorum. Dolayısıyla, Allah’ın, hakiki Yargıcın önünde dua ederek günahınızı itiraf edin. Hatalarınızı dilinizle değil, vicdanınızın hafızasıyla anlatın.” Kilise yasasının açıklaması,⁷⁸ günahın itiraf edilmesinin [Kutsal Yazı’da emredilmeyen, ancak Kilise tarafından takdir edilen] insanî bir hak olduğunu kabul etmektedir. Bununla bera-

⁷⁷ Bk. dn. 72.

⁷⁸ Kilise yasasının açıklamaları, yani Glossa’lar, kilise hukukçularının Kilise kanunlarını formüle ettikleri açıklamalardır. Burada söz edilen konu Glossa de Poenitentia, Dist. V, Cap. Consideret’te bulunmaktadır.

ber, günahların bağışlanması tasdiki çok bereketli ve bunun dışında da, vicdan için yararlı olduğundan ötürü, günah çıkarmayı sürdürmekteyiz.

XXVI. Akide: Yiyeceklerde Fark Gözetilmesi⁷⁹

(1-7) Yiyecekler arasında fark gözetmenin ve insanların benzer geleneklerinin, lütfu hak etmeye uygun eylemler ve günahların kefareti olduğuna sadece halk değil, kiliselerde öğretmenler de genelde inanmışlardır. Buradan anlaşıldığına göre, böyle düşünen dünya her gün yeni törenler, yeni düzenler, yeni kutsal günler, yeni oruçlar tesis etmiş ve kiliselerdeki öğretmenler lütfu hak etmek için gerekli bir dinsel tören olarak bu eylemleri ısrarla istemişler, insanlar bunlardan birini yapmadıklarında onların vicdanına büyük bir korku salmışlardır. Geleneklere dayanan bu inanç sonuçta Kilise'ye büyük zarar vermiştir. Öncelikle bu, lütuf ve iman yoluyla verilen aklanma öğretisini karanlığa gömmüştür, oysa bu öğreti, Müjde'nin başlıca bölümüdür ve

⁷⁹ Roma Kilisesi'nde, belirli zamanlarda, bazı yiyeceklerin yasak olduğu şeklinde kurallar vardı. Halk arasında, beslenme kurallarına uyarak, Allah'ın lütfunu ve beğenisini kazanma fikri oldukça yaygındı. Luteryenler, Hristiyan'ın özgürlüğünü kısıtlayan, Müjde öğretisini yansıtmayan bu çeşit öğreti ve gelenekleri terkettiler.

Mesih'in liyakati iyi öğrenilebilsin ve Mesih'in hatırına günahların bağışlandığına inanılan iman, eylemlerden çok daha fazla yüceltilsin diye, Kilise'deki en önemli konu olmalıdır. Dolayısıyla, Pavlus da, Hristiyan'ın doğruluğunun, yani günahların Mesih'in hatırına karşılıksız bağışlandığına inanılan imanın bu eylemlerden farklı olduğunu göstermek için, Yasa'yı ve insanların geleneklerini bir kenara bırakarak, bu akideyi çok vurgulamaktadır. Ancak yiyeceklerde ve benzer dinsel törenlerde fark gözeterek, lütfu ve doğruluğu hak etmemiz gerektiği şeklinde bir fikir uyandıran gelenekler, Pavlus'un bu öğretisini neredeyse tamamıyla boğmuştur. Tövbeyi ele alırken imandan kaynaklanan tövbeden hiç söz edilmemiştir; sadece kefareti ödemek için yapılan eylemler ortaya koyulmuştur; tövbe bütünüyle bunlardan ibaret sayılmıştır.

(8-11) İkinci olarak, bu gelenekler Allah'ın emirlerini karanlığa gömmüştür, çünkü geleneklere Allah'ın emirlerinin çok üzerinde bir yer verilmiştir. Hristiyanlığın tamamıyla, belli kutsal günlere, törenlere, oruçlara ve giysilere uymaktan ibaret olduğu düşünülmüştür. Bu âdetler yüceltilerek, ruhsal yaşam ve mükemmel yaşam adını almıştır. Bu arada, Allah'ın herkesin çağrısına uygun olarak verdiği emirlerle, yani babanın soyunu yetiştirmesine, annenin çocuk doğurmasına, toplumu prensin yönetme-

sine saygı gösterilmemiştir – bunlar gösterişli âdetlerin çok altında, dünyasal ve mükemmel olmayan eylemler sayılmıştır. Bu hata, Allah’a bağlı vicdanlara çok acı çektirmiştir, onlar evliliğin, memurluğun ya da diğer sivil hizmetlerin yaşamda mükemmel bir durum olmadığına inanmışlar, öte yandan keşışlere ve benzerlerine hayran olmuşlar ve bu insanların âdetlerinin Allah’ın indinde daha çok kabul edilebilir olduğunu düşünme hatasına düşmüşlerdir.

(12- 17) Üçüncüsü, gelenekler vicdanı büyük bir tehlike karşısında bırakmıştır; çünkü bütün geleneklere uymak mümkün değildi ama bu insanlar yine de, bu âdetlerin ibadet etmek için gerekli eylemler olduğu yargısına varmışlardı. Gerson⁸⁰, birçok kişinin umutsuzluğa kapıldığını, hatta bazısının gelenekleri yerine getiremediğini düşünerek hayatına son verdiğini ve bu süre içinde iman yoluyla verilen aklanmanın ve lütfun tesellisini duymadıklarını yazmaktadır.

Gelenekleri, derleyenlerin⁸¹ ve ilahiyatçıların topladıklarını ve vicdanları rahatlatmak için bunları yumuşatmanın yolunu aradıklarını, yine

⁸⁰ Jean Gerson (ölm. 1429): Fransız ilahiyatçı.

⁸¹ Gelenekleri derleyenler: Rahatsız vicdanları rahatlatmak için kısa kılavuzlar yazarlar.

de kısıtlamalardan yeterince kurtaramadıklarını ama kimi zaman vicdanları daha karmakarışık duruma getirdiklerini görüyoruz. Okullar ve vaizler bu geleneklerin toplanmasıyla o kadar meşguldüler ki, Kutsal Yazı'yı ele alarak, daha yararlı bir iman, çarmıh, umut, toplumsal görevlerin saygınlığı, vicdanların çok aradığı teselli öğretilerinin peşinde koşacak boş zamanları yoktu. Bu nedenle, Gerson⁸² ve diğer bazı ilahiyatçılar, gelenekler konusundaki bu gayretlerin dikkati daha iyi bir öğretilere vermeyi engellediğinden üzülen ve şikâyet etmişlerdir. Augustinus da, insanların vicdanlarının böyle âdetlerin yükü altında bırakılmasını yasaklamakta ve Januarius'a⁸³, bunların umursanmayacak şeyler diye kabul edilmesini bilmesi gerektiğini sağgörülü bir tarzda öğütlemektedir; bunlar onun sözleridir.

(18- 20) Bazılarının yanlış yere kuşkulandıkları gibi, öğretmenlerimizin bu konuyu acele ya da episkoposlardan nefret ettikleri için ele aldıkları düşünülmemelidir. Geleneklerin yanlış anlaşılmasından kaynaklanan bu hatalar nedeniyle kiliseleri uyarmak çok gerekliydi. Kiliselerin, lütuf öğretisinde ve iman yoluyla verilen aklanmada ısrar etmesi için Kurtuluş Müjdesi bizi

⁸² Bk. dn. 79.

⁸³ Januarius: Augustinus'un mektup yazdığı kişi.

zorlamaktadır, insanlar kendi seçimlerini yerine getirdiklerinde lütfu hak ettiklerini düşünürlerse bunları anlayamazlar.

(21-29) Dolayısıyla, öğretmenler, insanların geleneklerine uyarak lütfu hak edemediğimizi ya da aklanmış sayılamadığımızı ve bu nedenle, bu âdetlerin ibadetin gerekli eylemleri olduğunu düşünmememiz gerektiğini öğretmektedirler. Bu konuya Kutsal Yazı'dan tanıklıklar eklemektedirler. Mesih, Matta 15:3'de, yasa dışı olmadığı apaçık ama umursanmayacak ve Yasa'daki paklanmayla belirli bir yakınlığı da olan bir konuyla ilgili olsa bile, alışıldık geleneğe uymayan elçileri savunmaktadır ve 15:9'da, "Bana boşuna taparlar, çünkü öğrettikleri sadece insan buyruklarıdır" demektedir. Dolayısıyla, Mesih yararı olmayan bir ayinde ısrar etmemektedir. Kısa süre sonra da, "Ağızdan giren hiçbir şey insanı kirletmez" diye eklemektedir. Pavlus da Romalılar 14:17'de, "Allah'ın Egemenliği yiyecek, içecek sorunu değildir", 2. Koloseliler 16'da, "Bu nedenle, kimse yiyecek, içecek, bayram, yeni ay ya da Şabat Günü konusunda sizi yargılamasın" ve "Mesih'le birlikte ölüp dünyanın temel ilkelerinden kurtulduğunuza göre, niçin dünyada yaşayanlar gibi, 'Şunu elleme', 'Bunu tutma', 'Şuna dokunma' gibi kurallara uyuyorsunuz" demektedir. Petrus ise Elçilerin İşleri 15:10'da, "Ne bizim ne de atala-

rımızın taşıyamadığı bu boyunduruğu öğrencilerin boynuna geçirerek şimdi neden Allah'ı deniyorsunuz? Bizler Rab İsa'nın lütfuyla kurtulduğumuza inanıyoruz; onlar da öyle" diyor. Burada Petrus, Musa'nın ya da başkalarının törenlerinin vicdana yük olmasını yasaklıyor. Pavlus, 1. Timoteos 4:1, 3'de yiyecek yasağına şeytanların öğretisi demektedir, çünkü lütfu hak edebilelim diye ya da Allah'a böyle ibadet edilmeden Hristiyanlık olmazmış gibi bu tür eylemleri tesis etmek Müjde'ye ters düşmektedir.

(30-32) Hasımlarımız burada, öğretmenlerimizin Jovinianus⁸⁴ gibi, disipline ve nefsin denetlenmesine itiraz ettiklerini söyleyerek karşı çıkıyorlar. Ancak öğretmenlerimizin yazdıklarından bunun tam tersi olduğu öğrenilebilir. Çünkü çarmıhla ilgili olarak onlar, Hristiyanlara acı çekmenin yakıştığını her zaman öğretmekteler. Bu, çeşitli acıları çekmek ve Mesih'le çarmıha gerilmek için hakiki, içten ve yapmacıksız biçimde nefsin denetlenmesidir.

(33-39) Üstelik her Hristiyan'ın, bedeniyle ilgili konularda kendini tutmayı ya da bedenini alıştırmayı ve lütfu hak edelim ya da böyle uygulamalarla kefareti ödeyebilelim diye değil, doy-

⁸⁴ Jovinianus: Keşişlerin öğrettiği "iyi eylemlerle sevap kazanma öğretisine" (385 civarında) itiraz eden Romalı çileci.

muşluğun ve tembelliğin onu ayartmaması için emek vermeyi öğrenmesi ve buna boyun eğmesi gerektiğini öğretmekte. Böyle bir dış disiplin, sadece birkaç gün ya da belirli günlerde değil, her zaman teşvik edilmelidir. Mesih, Luka 21:34’de, “Yüklerinize dikkat edin! Yükleriniz sefahat, sarhoşluk ve bu yaşamın kaygılarıyla ağırlaşmasın” emrini vermektedir. Pavlus da, 1. Korintliler 9:27’de, “Bedenime eziyet çektirip onu köle ediyorum” demektedir. Burada Pavlus, bu disiplinle günahların bağışlanmasını hak etmek için değil, bedenini köle etmek, ruhsal şeylere uyum sağlamak, çağrısı uyarınca görevini yerine getirmek için bedenine eziyet ettiğini açıkça belirtmektedir. Dolayısıyla biz orucu değil, bu eylemler gerekli bir törenmiş gibi, vicdanı tehlikeye atarak belirli günleri ve belirli yiyecekleri öngören gelenekleri kınıyoruz.

(40-45) Bununla beraber, ayindeki derslerin sırası ve başlıca kutsal günler gibi, Kilise’de iyi bir düzenin sağlanmasına neden olan çok sayıda geleneği koruyoruz. Ancak aynı zamanda, bu âdetlerle Allah’ın indinde aklanmış sayılmadıkları ve bunlar, eziklik duyulmadan yapılmadığında günah olmayacağı yolunda insanları uyarıyoruz. Kilise Babaları insanların yaptıkları törenlerde böyle özgür olduklarını bilmiyor değildiler. Zira Paskalya, Doğu’da, Roma’dan farklı bir zamanda kutlanıyordu ve bu

fark nedeniyle Romalılar Doğu Kilisesi'ni ayrılıkçılıkla suçladıklarında, diğerleri onları, bu gelenek ve uygulamaların her yerde aynı olması gerekmediği yolunda uyarıyordu.⁸⁵ Irenaeus,⁸⁶ “Oruç konusundaki farklılık iman birliğine zarar vermez” demektedir; Papa Gregorius da, Dist. XII’de,⁸⁷ bu farkın kilisenin birliğini bozmadığını bildirmektedir. Historia Tripartita, 9. Kitap’ta birbirine benzemeyen birçok törenden örnekler bir araya getirilmekte ve şu karara varılmaktadır: Kutsal günlerle ilgili kurallar koymak, Elçilerin fikri değildi, onların fikri, Allah’a bağlılığı ve kutsal bir yaşamı vaaz etmekte [iman ve sevgi öğretmekti].

XXVII. Akide: Manastır Yeminleri⁸⁸

⁸⁵ İkinci yüzyılda Doğu ve Batı kiliseleri, kilisede Paskalya’nın hangi tarihte kutlanmasının doğru olduğunu tartışıyordu.

⁸⁶ Irenaeus (ölm. 200?): Grek kilise babası ve Lyon episkoposu

⁸⁷ Kilise kanunlarına Papa I. Gregorius (540-604) tarafından eklenen kural.

⁸⁸ Roma Kilisesi’nde, manastırlara kapanmanın ve orada dinsel alıştırmalar yapmanın, insanı Allah’ın gözünde daha değerli yaptığına inanılıyordu. Keşişlerin şahsî kurbanları onlara kazanç sayılırdı. Luteryenlere göre, böyle bir “kutsal yaşam”ın aşırı vurgulanması, Mesih’in yegâne kurban olmasının değerine gölge düşürür. Luteryenler her görevin değerli olduğunu ve her dürüst mesleğin Allah’ın yüceliği için yapılabileceğini öğretirler.

(1-2) Manastırların ne durumda olduğu, her gün bu manastırlarda kilise yönetimi tüzüğüne ters düşen kaç şey yapıldığı hatırlanırsa, manastır yeminleri konusunda ne öğrettiğimiz daha iyi anlaşılacaktır. Augustinus'un⁸⁹ zamanında manastırlarda yaşayanlar özgürdü. Daha sonra disiplin bozulduğunda, özenle planlanmış bir cezaevinde olduğu gibi, disiplini yeniden sağlamak amacıyla, her yerde yeminler eklendi.

(3-4) Giderek yeminlerin yanına başka birçok âdet de getirildi. Kilise yönetimi tüzüklerine ters düşerek, rüştünü ispatlamamış birçok kişi boyunduruk altına aldı.

(5-12) Birçok kişi ise yeterli yaşta olmasına rağmen, etraflıca düşünemediğinden böyle bir yaşama başlamaktaaydı. Böylece tuzağa düşerek kalmaya zorlanıyorlar, bazıları ise kilise yönetimi tüzüklerinin hükümleri uyarınca özgür kalabiliyorlardı. Keşişlerin manastırlarından çok kadınların manastırlarında durum böyleydi, oysa güçsüz cinsin daha çok göz önünde tutulması gerekirdi. Bu zamandan önce de bu katılık, genç erkeklerin ve genç kızların ömür boyu manastırlara atıldığını gören iyi insanların birçoğunun hoşuna gitmiyordu. Onlar bu yöntemin ne kadar talihsiz sonuçlara yol açtığını, ne rezalet-

⁸⁹ Augustinus için bk. dn. 46.

ler çıktığını, vicdanlara nasıl tuzak kurulduğunu görüyorlardı! Çok önemli bir konu olan kilise yönetimi tüzüklerinin yetkisinin tamamıyla bir kenara atılarak küçümsenmesi onları üzüyordu. Bu kötülüklerin dışında, yemin hakkındaki bu öğreti vardı, bilindiği gibi bu, eskiden çok daha anlayışlı olan keşişlerin bile hoşuna gitmiyordu. Manastır yeminlerinin vaftize eşit olduğunu öğretiyorlardı, bu tür bir yaşamla Allah'ın indinde günahlarının bağışlanmasını ve aklanmayı hak edeceklerini öğretiyorlardı. Evet, manastır yaşamının sadece Allah'ın indinde doğruğa kavuşulması değil, daha büyük şeyleri de hak ettiğini ekliyorlardı, çünkü bu yaşam sadece emirlere değil, "Müjdecî öğütler"⁹⁰ denilen öğütlere de uyuyordu.

(13-14) Dolayısıyla insanları, manastır sisteminde yemin etmenin vaftizden daha iyi olduğuna, manastır yaşamının ve insan icadı törenler Allah'ın emirleri uyarınca çağrılarını doğrultusunda hizmet veren memurların⁹¹, rahiplerin ve

⁹⁰ Müjdecî öğütler: Bazı yanlış öğretilere göre, İsa Mesih ayrıca mükemmel olmak isteyenlere başka yönlendirmelerde bulundu, yani "müjdecî öğütler" verdi.

⁹¹ Memurlar burada her türlü ruhban olmayan meslekleri temsil ediyor. Luteryen öğretilere göre, herhangi bir görevde çalışan kişi Allah'a hizmet eder, bu nedenle bütün meslekler önemli ve iyidir. Örneğin; keşişlik diğer görevlerden "daha yüksek ve kutsal" bir görev değildir.

benzeri kişilerin yaşamından daha saygın olduğuna inandırdılar. Bunların hiçbirini inkâr edemezler; çünkü bunlar kendi kitaplarında yer alıyor. [Dahası, böyle tuzağa düşürülerek manastıra giren biri Mesih hakkında pek az şey öğreniyor.]

(15-17) O zaman manastırlarda ne oluyor? Eskiden manastırlar ilahiyat okulları ve kiliseye yararlı diğer dallarda okullardı; rahipler ve episkoposlar buralardan çıkıyordu. Şimdi ise bunlar başka bir şey oldu. Herkesin bildiğini tekrarlamak gereksizdir. Bir zamanlar öğrenmek için bir araya geliyorlardı; şimdi ise bunun lütfu ve doğruluğu hak etmek için tesis edilmiş bir yaşam olduğunu öne sürüyorlar; evet, bunun mükemmel bir durum olduğunu vaaz ediyorlar, buna, Allah'ın emrettiği bütün yaşam tarzlarının çok üzerinde yer veriyorlar. Öğretmenlerimizin bu konudaki öğretisinin daha iyi anlaşılması amacıyla, bunları, en küçük bir abartılı iğrençlik eklemeden tekrar ediyoruz.

(18-21) Birinci olarak, evlilik sözleşmesi konusunda öğretmenlerimiz, bekâr yaşamaya uygun olmayan herkesin evlilik sözleşmesi yapmasının yasaya uygun olduğunu, çünkü yeminlerin Allah'ın takdirini ve emrini geçersiz kılamayacağını öğretiyorlar. Ancak Allah, 1. Korintliler 7:2'de, fuhşu önlemek için her erkeğin

kendi karısının olmasını emretmektedir. Bu, sadece bir emir değil, Allah'ın yaratması ve takdiridir, Yaratılış 2:18'deki, insanın yalnız kalmasının iyi olmadığı ayeti uyarınca, Allah'ın olağandışı bir lütufla hariç tutmadıkları evlenmeye zorlanmaktadır. Dolayısıyla, Allah'ın emrine ve takdirine itaat edenler günah işlemektedir.

(22-23) Buna nasıl itiraz edilebilir? İnsanlar, yemin zorunluluğunu istedikleri kadar yücelt-sinler, ancak yeminin Allah'ın emrini geçersiz kıldığını ileri sürmesinler. Kilise yönetimi tüzükleri, bir üst makamın emrine karşı edilen her yeminin etkisiz olduğunu öğretmektedir; [bu yeminlerin, Papanın fermanına ters düşen bir bağlayıcılığı yoktur] dolayısıyla, bu yeminler ve Allah'ın emrine ters düşen emirler de etkisizdir.

(24-26) Neden ne olursa olsun, yemin zorunluluğu değiştirilemediyse, insanın ilahî bir zorunluluğu geçersiz kılması yasaya uygun olmadığı için, Roma papaları kuralın dışına çıkmaya asla izin vermemişlerdir. Ancak Roma papaları bu zorunluluk karşısında hoşgörü gösterilmesine sağduyularıyla hükmetmişlerdir, dolayısıyla, birçok kez yeminleri bağışladıklarını okumaktayız. Manastırdan geri çağrılan Aragon Kra-

lı'nın durumu⁹² iyi bilinmektedir, bizim zamanımızda da bunun örnekleri vardır. [Papa geçici çıkarlar elde etmek için bağışlıyorsa, canların çektiği endişe nedeniyle bağışlaması çok daha doğrudur.]

(27-30) İkinci olarak, aynı zamanda, hasımlarımız yeminin doğasının, imkân dâhilinde, özgürce, kendiliğinden ve isteyerek seçilmiş olması gerektiğinden hiç söz etmezlerken, zorunluluğunu ve etkisini neden abartmaktadırlar? Ancak sürekli erdemli olmanın hangi boyutta insanın gücü dâhilinde olduğu bilinmemektedir. Kendiliğinden ve isteyerek yemin edenlerin sayısı ne kadar azdır! Genç kızlar ve genç erkekler, yemin etmeye karar vermeden önce ikna ediliyorlar, hatta kimi zaman yemin etmeye zorlanıyorlar. Dolayısıyla, zorunluluk konusunda bu kadar şiddetli ısrar adil değildir, çünkü bütün bunların, yani kendiliğinden ve isteyerek eyleme geçmeden yemin etmenin, yeminin doğasına ters düştüğü kabul edilmektedir.

(31-33) Kilise yönetimi tüzüklerinin birçoğu, on beş yaşından önce edilen yeminleri iptal etmektedir; çünkü bu yaştan önce insan, ömür

⁹² II. Ramiro (1075-1157): Aragon prensi, kardeşi çocuk sahibi olmadan öldüğünde, ettiği manastır yemininden serbest kaldı ve kral oldu.

boyu sürececek bir durum için karar verecek kadar yeterli yargıda bulunamamaktadır. İnsanın zayıflığını daha çok kabul eden başka bir kilise yönetimi tüzüğü bu yaşa birkaç yıl daha eklemektedir; on sekiz yaşından önce yemin etmeyi yasaklamaktadır. Ancak bu kilise yönetimi tüzüklerinden hangisini uygulayacağız? Büyük çoğunluğun manastırlardan ayrılmak için birer özü vardır, çünkü birçoğu bu yaşlara gelmeden önce yemin etmişlerdir.

(34-35) Son olarak, yemini bozmak sertçe eleştirilebilse de, bundan hemen, bu insanların evliliklerinin feshedildiği sonucu çıkmamaktadır. Augustinus bunların feshedilmesi gerektiğini kabul etmemektedir (XXVII. Quebt. I. Cap. Nuptianum)⁹³, daha sonra başkaları aksini düşünmüş olsalar bile, onun yetkisine saygı göstermemek kolay değildir.

(36-37) Anlaşılan, Allah'ın verdiği evlenme emri birçok kişiyi yemin etmekten kurtarsa da, öğretmenlerimiz bu yeminlerin geçersiz olduğunu göstermek için başka bir sav daha ortaya atıyorlar. Mesih'in Matta 15:9'da, "Bana insanların buyruklarıyla boşuna taparlar" dediği gibi, Allah'ın emri olmadan, aklanmış sayılmayı ve lütfu hak etmek için insanların kurallattıkları ve seçtikleri tarzda Allah'a her türlü kulluk kö-

⁹³ Kilise kanunlarına Augustinus'dan alınan bir metin.

tüdür. Pavlus, doğruluğun insanın icat ettiği âdetlerimizde ve ibadet eylemlerimizde aranmasını, doğruluğun, Mesih'in hatırına Allah tarafından lütfâ kabul edildiklerine inananlara iman yoluyla verildiğini her yerde öğretmektedir.

(38-39) Ne var ki, keşişlerin, insanın icat ettiği törenlerin, günahların kefareti ödediğini, lütfu ve aklanmış sayılmayı hak ettiğini öğrettikleri ortadadır. Bu, Mesih'in yüceliğine gölge düşürmekten, iman yoluyla verilen aklanmayı karanlığa gömüp inkâr etmekten başka nedir? Dolayısıyla, buradan çıkan sonuca göre, genellikle yemin etmek kötü kulluk etmektir ve sonuçta boştur. Zira Allah'ın emrine ters düşerek edilen kötü bir yemin geçerli değildir; (kilise yönetimi tüzüğünün dediği gibi) hiçbir yemin insanı kötülüğe zorlamamalıdır.

(41-43) Pavlus, Galatyalılar 5:4'de, "Yasa aracılığıyla aklanmaya çalışan sizler Mesih'ten ayrıldınız, Tanrı'nın lütfundan uzak düştünüz" demektedir. Aynı şekilde, manastır yeminleriyle aklanmış sayılmak isteyenler Mesih'ten ayrılmışlar ve Allah'ın lütfundan uzak düşmüşlerdir. Aklanmış sayılmayı yeminlere atfedenler de aslında Mesih'in yüceliğine ait olan eylemleri de kendilerine atfetmektedirler.

(44-48) Aslında keşişlerin, yeminleri ve âdet-

leriyle aklanmış sayıldıklarını ve günahlarının bağışlanmasını hak ettiklerini öğrettikleri inkâr edilemez; evet, kendi eylemlerinden başkalarına pay verebileceklerini söyleyerek daha büyük saçmalıklar bulmuşlardır. Biri, kötü niyetle bunları çoğaltma eğiliminde olsaydı keşişlerin kendilerinin bile utanacakları bunlar gibi ne kadar çok şeyi bir araya getirirdi! Bundan başka, insanları, Hristiyan'ın mükemmel durumunun, insanların icat ettikleri bu kulluk olduğuna ikna ediyorlardı. Bu, aklanmış sayılmayı eylemlere bağlamak değil midir? Kilise'de Allah'ın emri olmadan, insanların icat ettikleri kulluğu insanların önüne getirmek ve böyle bir kullukla insanların aklanmış sayılacağını öğretmek hafif bir suç değildir. Çünkü bu görünüşte görkemli garip ibadet biçimleri sahte yoksulluk, alçakgönüllülük ve bekârlık gösterileriyle birlikte insanların gözlerinin önüne serildiğinde Kilise'de en çok öğretilmesi gereken iman yoluyla verilen aklanma karanlığa gömülmektedir.

(49-55) Dahası, insanlar sadece keşişlerin mükemmel durumda olduklarını işittiklerinde, Allah'ın emirleri ve Allah'a hakiki anlamda kulluk etmek karanlığa gömülmektedir. Çünkü Hristiyan mükemmelliği Allah'tan bütün yüreğimizle korkmak, büyük bir iman beslemek, Mesih'in hatırına Allah'ın bizimle barıştığına inanmak, çağrımıza uygun olarak yapacağımız her işte O'ndan yardım istemek ve bunu gü-

venle beklemek, bu arada dışsal iyi eylemler için gayret etmek ve çağrımız doğrultusunda hizmet etmektir. Hakiki mükemmellik ve Allah'a hakikaten kulluk etmek bunlardan ibarettir. Bekarlık, dilenme ya da kötü giyecekler buna dâhil değildir. Ancak halk manastır yaşamına asılsız övgülerden birçok zararlı fikir edinmiştir. Bekarlığın aşırı derecede övüldüğünü duymaktadır; dolayısıyla evlilik yaşamlarını vicdanlarında sıkıntıyla sürdürmektedirler. Sadece dilencilerin mükemmel olduklarını duymaktadırlar; dolayısıyla huzursuz bir vicdanla, mal varlıklarını ellerinde tutarak işlerini yapmaktadırlar.  almamanın mjdecilerin öğüdü olduğunu duymaktadırlar; dolayısıyla, bazıları özel yaşamlarında  almaktan korkmaktadır, çünkü bunun emir değil, öğüt olduğunu duymuşlardır. Diğerleri ise Hristiyan'ın sivil bir görevde bulunamayacağı ya da memur olamayacağı hükmüne varmışlardır.

(56-59) Evliliklerinden ya da toplumu yönetmekten vazgeçen, manastırlara kapanan insanların kayda geçmiş örnekleri vardır. Buna, dünyadan kaçmak ve Allah'ı daha çok hoşnut edecek bir yaşamın yollarını arama diyorlar. Allah'a, insanların icat ettikleri emirlere göre değil, O'nun verdiği emirlere göre kulluk etmek gerektiğini anlamamaktadırlar. İyi ve mükemmel yaşam, Allah'ın emrine göre sürdürülen ya-

şamdır. İnsanları bu konuda uyarmak gerekmektedir.

(60) Bundan önce Gerson,⁹⁴ keşişleri mükemmellik konusundaki bu hataları nedeniyle eleştirmekte ve manastır yaşamının mükemmel bir durum olduğu sözünün kendi zamanında çıkan yeni bir söz olduğuna tanıklık etmektedir.

(61) Bu yeminler çok sayıda kötü fikri miras almıştır, yani bunlar aklanmış saymakta, Hristiyan mükemmelliğini oluşturmakta, öğütlere ve emirlere uygun düşmekte, istenenden fazlasını yapmaktadır. Bütün bunlar asılsız ve boş olduğu için, yemin etmek geçersizdir.

XXVIII. Akide: Kilisenin Yetkisi⁹⁵

⁹⁴ Bk. dn. 79.

⁹⁵ Reformlar zamanında, episkoposlar sadece ruhanî lider olmayıp, politikaya katılıyorlar, dünyasal ve toplumsal karar mekanizmalarında yönetici olarak da görev alıyorlardı. Augsburg İnanç Bildirgesi, episkoposların yetkilerini Kutusal Kitap temeline döndürmeyi amaçlamaktadır. Episkoposların asıl görev ve yetkileri; Allah'ın Sözü'nün duyurulması, günahların bağışlanması, bağışlandığının tasdiki ve sakramentlerin dağıtılmasıdır. Luteryenlere göre, kilisenin ruhanî yetkileri ve dünyasal yetkiler arasında net bir ayrım yapılması gerekir.

(1-4) Bazılarının, yakışksız biçimde kilisenin yetkisiyle kılıcın yetkisini birbirine karıştırdığı episkoposların yetkisi konusunda büyük bir görüş ayrılığı vardır. Anahtarların yetkisinden cesaret alan papalar, bu birbirine karıştırmının sonucunda, sadece yeni törenler oluşturmakla ve günahların bağışlanmasını tasdik etme hakkını ellerinde tutmakla⁹⁶ ve acımasız aforozlarla⁹⁷ vicdanları yük altına sokmakla kalmamışlar, bu dünyanın krallıklarına baskı yapmayı ve imparatorluğu imparatorun elinden almayı da üstlendiklerinde, çok büyük savaşlar ve ayaklanmalar çıkmıştır. Bilgili ve Allah’a bağlı insanlar Kilise’nin bu hatalarını uzun zamandan beri eleştirmektedirler. Dolayısıyla öğretmenlerimiz, insanların vicdanlarını rahatlatmak için, Kilise’nin yetkisiyle kılıcın yetkisi arasındaki farkı belirtmek zorunda kalmışlar ve Allah’ın emri nedeniyle ikisine de Allah’ın yeryüzündeki başlıca bereketleri olarak saygı gösterilmesi ve ikisinin de onurlandırılması gerektiğini öğretmişlerdir.

(5-7) Öğretmenlerimize göre, anahtarların ya da

⁹⁶ Bu yanlış öğretiye göre, bazı durumlarda ruhban sınıfından sadece daha yüksek konumda olan birinin, yani episkoposun veya papanın günahların bağışlandığını tasdik etme hakkı vardı.

⁹⁷ Aforoz: Kilise tarafından verilen cemaatten dışlanma cezası.

episkoposların Kelâm'a göre yetkisi, Allah'ın emrine uygun olarak Müjde'yi vaaz etmek, günahları bağlamak ve çözmek, sakramentleri vermektir. Zira Mesih, elçilerini şu emri vererek göndermiştir: “Baba beni gönderdiği gibi, ben de sizi gönderiyorum. Kutsal Ruh'u alın. Kimin günahlarını bağışlarsanız, bağışlanmış olur. Kimin günahlarını bağışlamazsanız bağışlanmamış kalır” (Yuhanna 20: 21 vd) ve “Müjde'yi bütün yaratılışa duyurun” (Markos 16:15).

(8-11) Bu yetki ancak, çağrılarını uyarınca cemaate ve tek tek bireylere Müjde'yi öğretmekle ya da vaaz etmekle ve sakramentleri vermekle uygulanır. Çünkü bu sayede bedensel değil, sonsuza kadar sürecek doğruluk, Kutsal Ruh, sonsuz yaşam gibi sonsuza kadar sürecek olan şeyler bahşedilmektedir. Pavlus'un, Romalılar 1:16'da, “Müjde iman eden herkesin kurtuluşu için Allah'ın gücüdür” dediği gibi, bütün bunlar sadece Kelâm ve sakrament görevini yerine getirmekle olmaktadır. Dolayısıyla, Kilise'nin yetkisi sonsuza kadar sürecek şeyleri vermektir ve bu, ancak Kelâm görevini yerine getirmekle yapılır. Dolayısıyla bu, şarkı söyleme sanatının sivil hükümetle karıştırılmasından daha fazla sivil hükümetle karıştırılmamalıdır. Çünkü sivil hükümet Müjde'nin ilgilendiğinden başka işlerle ilgilenmektedir. Sivil yöneticiler, görünüşteki zararlara karşı zihinleri değil, bedeni ve beden-

sel şeyleri korurlar, sivil adaleti ve barışı korumak için insanları kılıçla ve bedensel cezalarla baskı altında tutarlar.

(12-17) Dolayısıyla Kilise'nin yetkisiyle sivil yetki birbirine karıştırılmamalıdır. Kilise'nin yetkisi, Müjde'yi öğretme ve sakramentleri verme görevidir. Kilise başka birinin görevine el atmasın; bu dünyanın krallıklarına baskı yapmasın; sivil yöneticilerin yasalarını yürürlükten kaldırmamasın; yasaya itaati feshetmesin; sivil yasalarla ya da sözleşmelerle ilgili kararlara karışmasın; sivil yöneticilere toplum şekliyle ilgili yasaları dayatmasın. Mesih, Yuhanna 18:36'da, "Benim krallığım bu dünyadan değildir" ve Luka 12:14'de, "Kim beni üzerinizde yargıç ya da hakem yaptı?" demektedir. Pavlus da Filipililer 3:20'de, "Bizim vatanımız göklerdedir" ve 2. Korintliler 10:4'de, "Savaşımızın silahları insansal silahlar değil, kaleleri yıkan ilahi güce sahip silahlardır" diyor.

(18) Öğretmenlerimiz bu tutuma uygun olarak, bu iki yetkinin görevlerini ayırmaktalar ve bunların Allah'ın armağanları ve bereketleri diye saygı gösterilip kabul edilmesini emretmektedirler.

(19) Episkoposların herhangi bir kılıç yetkisi varsa, Müjde'nin verdiği görevle birer episko-

pos olarak değil, sivil yönetimin krallara ve imparatorlara ait olduğunu kabul eden, insan eliyle yapılmış yasayla bu yetkiye sahiptirler.⁹⁸

(20-28) Dolayısıyla sorun episkoposların yargı yetkisi olduğunda, sivil yetki Kilise'nin yargı yetkisinden ayrılmalıdır. Ayrıca Müjde'ye ya da onların ifadeleriyle ilahî adalete göre, episkoposlara birer episkopos olarak Kelâm ve sakramentler görevi verilmiş, günahları bağışlamaktan, öğreti konusunda karar vermekten, Müjde'ye ters düşen öğretileri geri çevirmekten, kötü oldukları bilinen insanları Kilise'de paydaşıktan uzaklaştırmaktan ve bunu insan gücüyle değil, sadece Kelâm'la yapmaktan başka yargı yetkisi verilmemiştir. Luka 10:16'daki, "Sizi dinleyen beni dinlemiş olur" ayeti uyarınca, cemaatler bu noktada zorunluluktan ve ilahî adaletten dolayı onlara itaat etmelidir. Ancak Müjde'ye ters düşen bir şeyi öğrettiklerinde ya da yasallaştırdıklarında Allah'ın emri cemaatlerin buna itaatini yasaklamaktadır. Matta 7:15'de, "Sahte peygamberlerden sakının"; Galatyalılar 1:8'de, "Gökten bir melek bile size bildirdiğimize ters

⁹⁸ Reform döneminde Almanya'da episkoposlar imparator tarafından belirlenen bölgeleri yönettiler, böylece sivil yetki sahibi de oldular. Reformculara göre, sivil yetkiyle ruhsal yetkinin birbirinden tamamıyla ayrı tutulması gerekiyordu, bu nedenle var olan sisteme itiraz ettiler.

düşen bir müjde bildirirse, lanet olsun ona”; 2. Korintliler 13:8’de, “Gerçeğe karşı değil, ancak gerçek uğruna bir şey yapabiliriz” denmektedir. Ayrıca, “Rab’bin yıkmam için değil, terbiye etmem için bana verdiği yetki”den söz edilmektedir. Kilise yasaları da böyle emretmektedir (II. Q. VII. Cap., Sacerdotes ve Cap. Oves). Augustinus da, “Katolik episkoposlar rastlantı eseri hata yaparlarsa ya da Allah’ın kanonda yer alan Kutsal Yazıları’na ters düşen bir şeyi kabul ederlerse onlara bile boyun eğmemeliyiz” demektedir (Contra Petiliani Epistolam).⁹⁹

(29-33) Evlenme ya da ondalıklar gibi bazı davaların duruşmasını yapmak ve hüküm vermek için yargılama yetkileri ya da başka bir yetkileri varsa, insanların adaletiyle bu yetkiye sahiptirler, yetkili makamlar barışın korunmasında uyruklarına adalet dağıtamadığında, onların isteklerine ters düşse bile, bu konular prensleri ilgilendirmektedir. Dahası, Kilise’de törenler tesis etme ve yiyecekler, kutsal günler ve terfilerle, yani Kelâm görevlilerinin dereceleriyle vb ilgili yasalar koymanın episkoposlarla papazların mı görevi olduğu tartışılmaktadır. Episkoposlara bu hakkı verenler, Yuhanna

⁹⁹ Augustinus’un Donatiusçulara karşı yazdığı bir eseri. (Donatius için bk. dn. 33).

16:12-13'deki, "Size daha çok söyleyeceklerim var ama şimdi bunlara dayanamazsınız. Ne var ki O, yani Gerçeğin Ruhu gelince, sizi tüm gerçeğe yöneltecek" diyen tanıklıktan söz etmektedirler. Kandan ve boğularak öldürülen hayvanlardan sakınmayı emreden Elçileri de örnek vermektedirler (Elçilerin İşleri 15:29). Şabat'ın, On Emir'e ters düşen bir şekilde Rab'bin Günü olarak değiştirildiğinden de söz ediyorlar. Şabat Günü'nün değiştirilmesinden başka verdikleri bir örnek yok. Kilise'nin yetkisi, On Emir'den birini değiştirecek kadar önemlidir, diyorlar!

(34-38) Ancak bu sorunla ilgili olarak biz, (yukarıda görüldüğü üzere) espiskoposların Müjde'ye aykırı herhangi bir karar verecek güçleri olmadığını öğretiyoruz. Kilise kanunları da aynısını öğretmektedir (Dist. IX). Bu tarz âdetlerle günahların kefareti ödeyebilmek ya da lütfu ve doğruluğu hak edebilmek amacıyla, herhangi bir geleneğe özgü bir âdeti tesis etmek ya da bunu talep etmek Kutsal Yazı'ya ters düşmektedir. Bu âdetlerle aklanmış sayılmanın hak edildiğini taahhüt ettiğimizde Mesih'in liyakatinin yüceliğinin zarar görmesine izin verilmektedir. Ancak böyle bir inançla, iman ve iman yoluyla verilen aklanma öğretisi gizli tutulurken geleneklerin neredeyse sayısız derece arttığı apaçıktır. Çünkü giderek kutsal günlerin sayısı artırılmakta, oruçlar belirlenmekte, azizlerin

onuruna yeni törenler ve yeni ibadetler tesis edilmektedir, çünkü bunların yazarları, bu işlerle lütfu hak ettiklerini düşünmektedirler. Dolayısıyla, kefaretlerde bazı izlerini hâlâ gördüğümüz eski zamanların tövbe yasalarının sayısı artmaktadır.

(39-41) Ayrıca gelenekleri başlatan kişiler, yiyeceklerde, günlerde ve benzeri konularda günaha yol açan sorunlar bulduklarında Allah'ın emrine karşı çıkmaktadırlar: Aklanmış sayılmayı hak etmek için, Hristiyanlar'ın Levililer gibi ibadet etmeleri gerekiyormuş gibi, Kilise'ye Yasa'nın boyunduruğu yükünü getirmektedirler. Allah'ın böyle bir düzenleme yapma görevini Elçilere ve episkoposlara verdiğini öne sürmektedirler. Zira bazıları böyle yazmakta ve anlaşılan, papalar, Musa'nın yasaları örnek verilerek bir ölçüde yanlış yönlendirilmektedir. Dolayısıyla, bunları birer ölümcül günah yaparak, yükler getirmektedirler. Hatta kutsal günlerde başkalarını rencide etmeden elle yapılan işlerde çalışmak, kilise yönetimi tüzüğünde belirtilen dua saatlerine uymamak ölümcül birer günahıdır. Bazı yiyecekler vicdanı kirletmektedir, oruç ise Allah'ın öfkesini yatıştıran işlerdendir. Ertelenen bir günah ancak erteleyen kişinin yetkisiyle bağışlanabilmektedir. Oysa kilise yönetimi tüzüklerinde suçun ertelenmesinden değil, episkoposların verdiği cezanın ertelenme-

sinden söz edilmektedir.

(42) Petrus, Elçilerin İşleri 15:10'da öğrencilerin boynuna boyunduruk geçirilmesini yasakladığında ve Pavlus, 2. Korintliler 13:10'da, kendisine yıkmak için değil, terbiye etmek için yetki verildiğini söylerken, vicdanları tuzağa düşürmek için, Kilise'ye bu gelenekleri getirmeye episkoposların ne hakkı vardır?

(43-46) Ancak, lütuf hak ediliyormuş ya da kurtuluş için gerekiyormuş gibi, bu geleneklerin oluşturulmasını yasaklayan apaçık tanıklıklar vardır. Pavlus, Koloseliler 2:16-23'de, "Kimse yiyecek, içecek, bayram, yeni ay ya da Şabat Günü konusunda sizi yargılamasın. Mesih'le birlikte ölüp dünyanın temel ilkelerinden kurtulduğunuza göre, niçin dünyada yaşayanlar gibi, 'Şunu elleme', 'Bunu tatma', 'Şuna dokunma' gibi kurallara uyuyorsunuz? Bu kuralların hepsi, kullanıldıkça yok olacak nesnelerle ilgilidir; insanların buyruklarına, öğretilerine dayanır. Bu kuralların bilgece bir görünüşü vardır" demektedir. Titus 1:14'de de, Pavlus, gelenekleri açıkça yasaklamaktadır: "Yahudi masallarına, gerçeği reddedenlerin buyruklarına kulak verme."

(47-52) Mesih, Matta 15:14, 13'de, gelenekleri talep edenler için, "Bırakın onları, onlar körle-

rin kör kılavuzlarıdır” demek ve “Göksel Babamın dikmediği her fidan kökünden sökülecektir” diyerek bu tür törenlere karşı çıkmaktır. Episkoposların sayısız geleneklerle kiliseleri yük altına sokmaya ve vicdanlara tuzak kurmaya hakları varsa, neden Kutsal Yazı gelenekleri oluşturmayı ve bu gelenekleri dinlemeyi bu kadar sık yasaklamaktadır? Neden bunlara, “cinlerin öğretileri” demektedir (1. Timoteos 4:1)? Kutsal Ruh bunlara karşı boşuna mı önceden uyarıda bulunmuştur?

(53-54) Dolayısıyla gerekli diye ya da lütfu hak etme düşüncesiyle tesis edilen âdetler Müjde’ye ters düştüğü için, buradan bir episkoposun böyle hizmetler tesis etmesinin ya da bunlarda ısrar etmesinin yasal olmadığı sonucu çıkmaktadır. Galatyalılara Mektup 5:1’de, “Bir daha kölelik boyunduruğuna girmeyin” diye yazdığı üzere, kiliselerin, Hristiyan’ın özgürlüğü, yani aklanmış sayılmak için yasanın boyunduruğunun gerekmediği öğretisini koruması gerekmektedir. Müjde’deki başlıca akidenin, yani lütfu, insanların icat ettikleri belli âdetler ya da ibadet uygulamalarıyla değil, Mesih’te iman sayesinde karşılıksız olarak aldığımız akidesi korunmalıdır.

(55-56) Bu durumda, Allah’ın evindeki Pazar ve benzeri törenler için ne düşünmeliyiz? Buna, biri diğerini rencide etmesin, kiliselerde karışık-

lığa düşülmeden her şey düzen içinde yapılsın (1. Korintliler 14:40, krş. Filipililer 2:14) ancak vicdanlar, kurtulmak için bunların gerekli olduğunu düşünerek yük altına girmesin ya da başkalarını rencide etmeden bunları yerine getirmediklerinde günah işledikleri hükmüne varmasınlar, kimseyi rencide etmemek koşuluyla kadın toplumun içine başı açık çıktığında günah işlediğini kimse söylemesin diye, kiliselerin, sevgi ve huzur adına bu âdetlere uyması yerindedir, cevabını veriyoruz.

(57-60) Rab'bin Günü, Paskalya, Pentikost ve benzeri kutsal günlerle törenler bu tür âdetlerdir. Kilise'nin yetkisiyle Şabat Günü yerine Rab'bin Günü âdetinin getirilmesinin gerekli bir kural olduğu hükmüne varanlar büyük bir yanlış yapmaktadırlar. Kutsal Yazı Şabat Günü'nü yürürlükten kaldırmıştır; Müjde açıklandığı için Musa'nın bütün törenlerinin bırakılabildiğini öğretmekteyiz. Ancak halk ne zaman bir araya gelmeleri gerektiğini bilsin diye belli bir gün oluşturmak gerektiği için, anlaşılan, Kilise Rab'bin Günü'nü bu amaçla belirlemiştir; bugünün seçilmesinin başka bir nedeni, insanların önünde Hristiyan'ın özgürlüğüne dair bir örneğin olabilmesi ve Şabat'a ve başka günlere uymanın gerekmediğinin öğrenilebilmesidir.

(61-64) Yasa'nın değişmesi, yeni yasadaki törenler, şabat Günü'nn değişmesi konusunda akıl almaz tartişmalar vardır, bütün bunlar Kilise'de Levililerinkine benzeyen bir törenin olması gerektiğine ve Mesih'in kurtuluş için gerekli diye Elçilere ve episkoposlara yeni törenler bulma görevini verdiğine dair asılsız bir inançtan kaynaklanmaktadır. Bu yanışlar, iman yoluyla verilen aklanma net olarak ğretilmediğinde Kilise'ye sız mıştır. Bazıları, Rab'bin Günü'n kutlamanın aslında ilahî bir hak değil, bir tarz olduğunu tartişmaktadır. Kutsal günlerde çalışmanın Yasa'ya hiç uygun olmadığını belirtmektedirler. Bu tartişmalar vicdanlara tuzak kurmaktan başka nedir? Gelenekleri değiştirmeye çalışmalarına rağmen, iman yoluyla verilen aklanmanın ve Hristiyan'ın özgürlüğünün bilinmediği yerde, bunların gerekli olduğu, sürdürülmesi gerektiği görüşü devam ettiği sürece, bunları yumuşatmak gerektiği asla algılanamamaktadır.

(65-66) Elçilerin İşleri 15:20'de Elçiler kandan sakınmayı emretmektedirler. Ama günümüzde kan birçok şeyde kullanılmaktadır. Ancak bunu yapanlar günah işlememektedirler; çünkü Elçiler bile, rencide etmekten sakındıkları için, vicdanları böyle bir boyunduruğun yükü altında bırakmak istemiyorlardı. Bu kararda, Müjde'nin amacının ne olduğunu sürekli göz önüne almıyoruz.

(67-68) Kilise yönetimi tüzüklerinin pek azına tam olarak uyulmaktadır ve geleneklerin en gayretli savunucuları arasında bile bunların birçoğu her geçen gün geçersiz duruma gelmektedir. Bu yumuşatma gözetilmezse, vicdanlara gereken dikkat gösterilemez, kilise yönetimi tüzüklerine, bunların gerekli olduğuna inanmadan uyulduğunu ve geleneklerin geçerliliğini yitirmesinin bile vicdanlara zarara vermeyeceğini biliyoruz.

(69-75) Ancak episkoposlar, vicdan rahatlığıyla sürdürülemeyen bu geleneklere uyulmasında ısrar etmeselerdi, insanlar yasaya uygun bir tarzda kolayca itaat edebilirdi. Ancak onlara bekârlığı emrediyorlar; Müjde'nin pak öğretisini öğretmeyeceğine yemin etmeyen kimseyi kabul etmiyorlar. Kiliseler episkoposlardan kendi onurları pahasına yeniden birlik sağlamalarını istemiyor; ancak bunu yapmak iyi rahipler için de uygun olurdu. Sadece Evrensel Kilise'nin âdetine ters düşerek kabul edilmiş adaletsiz yeni yüklerden kurtulmak istiyorlar. Başlangıçta bunlar, bu kuralların bazısının mantıklı nedenleri olabilirdi; ancak daha sonra bunlar yenilenmemiştir. Bazısının yanlış anlayışlardan ötürü benimsendiği de bellidir. Dolayısıyla, bunları yumuşatmak papaların merhametine uygundur, çünkü böyle bir değişiklik Kilise'nin

birliğini sarsmayacaktır. Zira kilise yönetimi tüzüklerinde görüldüğü gibi, insanların geleneklerinin pek çoğu süreç içinde değişmiştir. Ancak bu âdetlere günah işlemekten uyulamadığından ötürü, bunları yumuşatmak mümkün değilse, biz, Elçilerin, insanlara değil, Allah'a itaat etmemizi emreden Elçilerin İşleri 5:29'daki kuralını izlemek zorundayız.

(76-78) Petrus, 1. Petrus 5:3'de episkoposların hükümler olmalarını, kiliselerde hüküm sürmelerini yasaklamaktadır. Bizim amacımız, hükümeti episkoposların elinden zorla çekip almak değildir, ama istenen, Müjde'nin paklığıyla öğretilmesine izin vermeleri ve günah işlemekten uyulamayan birkaç âdeti gevşetmeleridir. Ancak ödün vermezlerse, inatçılıkları yüzünden yol açtıkları ayrılıkçılığın hesabını Allah'a nasıl vereceklerini göreceklerdir.

Sonuç

(1-5) Görüş birliğinin sağlanamadığı görülen başlıca akideler bunlardır. Daha fazla suiistimalden söz edebilirsek de, gereksiz yere uzatmaktan kaçınmak için ana hatları ortaya koyuyoruz, geri kalanlar konusunda bunlara bakılarak kolayca hüküm verilebilir. Endüljans ve haccın yanı sıra, kiliseden uzaklaştırmanın da

suiistimal edildiğinden çok şikâyet edilmektedir. Endüljans tacirleri cemaatleri rahatsız etmektedir. Rahiplerle keşişlerin arasında, kilisenin bulunduğu bölgeden sorumlu olma hakkı, günah çıkarma, ölümlerin gömülmesi, olağanüstü durumlarda yapılan törenler ve sayısız başka konularda bitip tükenmeyen çekişmeler vardı. Bu konunun kısaca ifade ettiğimiz ana hatları çok daha kolayca anlaşılabilir diye, biz hepsini dâhil etmedik. Burada söylenen ya da kanıt olarak gösterilen hiçbir şey kimseyi utandırmak için değildir. Sadece öğretide ve törenlerde Kutsal Yazı'ya ya da Evrensel Kilise'ye ters düşen hiçbir şeyi kabul etmediğimiz anlaşılabilir diye, söz etmemiz gerektiğini düşündüğümüz konular anlatılmaktadır. Allah'ın Kelâmı'na ters düşen yeni bir öğretiyi kiliselerimize sızmasın diye en büyük gayreti gösterdiğimiz apaçıktır.

(6-7) İnanç Bildirgemizi göz önüne sermek ve öğretmenlerimizin öğretisinin özetini anlatmak için, Emperyal Majestelerinin fermanı uyarınca yukarıdaki akideleri açıklamayı arzu ediyoruz. Bu İnanç Bildirgesi'yle ilgili öğrenilmek istenin herhangi bir konu varsa, Kutsal Yazılar'a uygun daha çok bilgi vermeye Allah'ın izniyle hazırız.

(8) Emperyal Majestelerinin sadık uyrukları:

(9) Johannis, Saksonya Dükü, Seçmen

- (10) Georg, Brandenburg Hudut Kontu
- (11) Ernst, Lueneberg Dükü
- (12) Philipp, Hesse Eyalet Kontu
- (13) Hanns Friedrich, Saksonya Dükü
- (14) Franz, Lueneburg Dükü
- (15) Wolf, Anhalt Prensi
- (16) Nürnberg Senatosu ve Şehir Başkanı
- (17) Reutlingen Senatosu